



Ἀριθμ. Πρωτ. 582

† **ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ**  
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ  
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ  
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ  
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ  
ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ  
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ  
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

\* \* \*

Προσφιλείς ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐδοκία καί χάριτι τοῦ πανδώρου Θεοῦ συμπληροῦνται σήμερον 30 ἔτη ἀπό τῆς καθιερώσεως ὑπό τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς ἐορτῆς τῆς Ἰνδίκτου καί πρῶτης ἡμέρας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ὡς «Ἡμέρας προσασίας τοῦ περιβάλλοντος». Ἡ εὐλογημένη αὕτη πρωτοβουλία ἔσχε δασιφιλῆ καρποφορίαν. Δέν ἀπηρθύνθημεν μόνον πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους πιστούς, οὔτε μόνον πρὸς τοὺς χριστιανούς ἢ τοὺς ἐκπροσώπους ἄλλων θρησκειῶν, ἀλλὰ καί πρὸς πολιτικές προσωπικότητες, πρὸς περιβαλλοντολόγους καί ἄλλους ἐπιστήμονας, πρὸς τοὺς διανοούμενους καί κάθε ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, ἐπιζητοῦντες τὴν συμβολὴν των.

Αἱ περιβαλλοντικαὶ δράσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐλειτούργησαν ὡς ἔναυσμα διὰ τὴν θεολογίαν, νά προβάλλῃ μέ ἔμφασιν τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας καί κοσμολογίας, τὴν εὐχαριστιακὴν θεώρησιν καί χρῆσιν τῆς δημιουργίας καί τό πνεῦμα τοῦ ὀρθοδόξου ἀσκητισμοῦ ὡς βάσιν διὰ τὴν κατανόησιν τῶν αἰτίων καί ἀντιμετώπισιν τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος. Ἡ σχετικὴ μέ τὴν θεολογικὴν οἰκολογίαν ἢ οἰκολογικὴν θεολογίαν βιβλιογραφία εἶναι ἐκτενεστάτη καί συγκροτεῖ ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἀξιόλογον ὀρθόδοξον μαρτυρίαν ἔναντι μιᾶς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων προκλήσεων διὰ τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα καί τὴν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἑνασχόλησις μέ τό οἰκολογικόν πρόβλημα καί τὰς κοσμολογικὰς διαστάσεις καί ἐπιπτώσεις τῆς ἁμαρτίας, αὐτῆς τῆς ἀλλοτριωτικῆς ἐσωτερικῆς «ἀνατροπῆς ἀξιών» εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔφερεν εἰς τό προσκλήνιον τὴν συνάφειαν περιβαλλοντικῶν καί κοινωνικῶν προβλημάτων καί τὴν ἀνάγκην κοινῆς

προσεγγίσεώς των. Στράτευσις διά τήν προστασίαν τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας καί τήν διά τήν κοινωνικήν δικαιοσύνην εἶναι δράσεις ἀλληλένδετοι καί ἀδιαιρέτοι.

Τό ἐνδιαφέρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διά τήν προστασίαν τῆς κρίσεως δέν ἐγεννήθη ὡς ἀντίδρασις εἰς τήν σύγχρονον οἰκολογικήν κρίσιν, δέν εἶναι δημιουργιά της. Αὐτή ἦτο ἀπλῶς ἡ ἀφορμή καί ἡ εὐκαιρία διά νά ἐκφράσῃ, νά ἀναπτύξῃ, νά διακηρύξῃ καί νά προβάλλῃ ἡ Ἐκκλησία τάς οἰκοφιλικάς ἀρχάς της. Θεμέλιον τῆς ἀδιαπτώτου μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας διά τό φυσικόν περιβάλλον εἶναι αὐτή αὕτη ἡ ἐκκλησιολογική ταυτότης καί ἡ θεολογία της. Ὁ σεβασμός καί ἡ προστασία τῆς κτίσεως εἶναι διάστασις τῆς πίστεώς μας, περιεχόμενον τῆς ζωῆς μας ἐν Ἐκκλησίᾳ καί ὡς Ἐκκλησίας. Ἡ ἰδία ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «βιωμένη οἰκολογία», ἔμπρακτος σεβασμός καί μέριμνα διά τήν δημιουργίαν καί πηγὴ τῶν οἰκολογικῶν δραστηριοτήτων της. Κατ' οὐσίαν, τό ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας διά τήν προστασίαν τῆς κτίσεως εἶναι προέκτασις τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἰς ὅλας τάς διαστάσεις τῆς σχέσεώς της μέ τόν κόσμον. Ἡ λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τό ἀσκητικόν ἦθος, ἡ ποιμαντική διακονία, ἡ σταυροαναστάσιμος βιοτή τῶν πιστῶν, ὁ ἄσβεστος πόθος τῆς αἰωνιότητος, συγκροτοῦν μίαν κοινωνίαν προσώπων διά τήν ὁποίαν ἡ φυσική πραγματικότης δέν εἶναι ἀντικείμενον, χρηστικόν ὕλικόν διά τήν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀτόμου καί τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλά ἐνέργημα, πεπραγμένον, δημιουργία τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς καλεῖ νά τό σεβασθῶμεν καί νά τό προστατεύσωμεν, καθιστάμενοι «συνεργοί» αὐτοῦ, «οἰκονόμοι», «φύλακες», καί «ἰερεῖς» τῆς δημιουργίας, νά καλλιεργήσωμεν εὐχαριστιακὴν σχέσιν μέ τήν κτίσιν.

Ἡ μέριμνα διά τό φυσικόν περιβάλλον δέν εἶναι μία πρόσθετος δραστηριότης εἰς τήν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, ἀλλὰ οὐσιαστικὴ ἔκφρασις αὐτῆς. Δέν ἔχει κοσμικόν, ἀλλὰ ἀμιγῆ ἐκκλησιαστικόν χαρακτήρα, εἶναι «λειτουργικὴ διακονία». Ὅλαι αἱ πρωτοβουλίαι καί αἱ δράσεις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «ἐφηρμοσμένη ἐκκλησιολογία». Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ θεολογικὴ οἰκολογία δέν ἀναφέρεται μόνον εἰς τήν ἀνάπτυξιν οἰκολογικῆς εὐαισθησίας καί εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν περιβαλλοντικῶν προβλημάτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας καί κοσμολογίας, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται εἰς τήν ἐν Χριστῷ ἀνακαινίσιν συμπάσης τῆς κτίσεως, ὅπως αὐτὴ πραγματώνεται καί βιοῦται ἐν τῇ Θεῷ Εὐχαριστίᾳ, ὡς εἰκόνι καί προγεύσει τῆς ἐσχατολογικῆς πληρώσεως τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῇ δοξολογικῇ πληρότητι καί φωτοχυσίᾳ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τιμώτατοι ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Τό οἰκολογικόν πρόβλημα ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ κόσμος μας ἀποτελεῖ ἐνότητα, ὅτι τὰ προβλήματα μας εἶναι παγκόσμια καί κοινά. Διὰ τήν ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων ἀπαιτεῖται πολὺπλευρος κινητοποίησις, σύγκλισις, συμπόρευσις, σύμπραξις. Εἶναι ἀδιανόητον, ἡ ἀνθρωπότης νά γνωρίζῃ τήν σοβαρότητα τοῦ προβλήματος

καί νά συνεχίζη νά συμπεριφέρεται ὡς νά μή ἐγνώριζε. Ἐνῶ κατά τās τελευταίας δεκαετίας, τό κυρίαρχον πρότυπον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς παγκοσμιοποιήσεως, μέ πρόσημον τόν φετιχισμόν τῶν οἰκονομικῶν δεικτῶν καί τήν μεγιστοποίησιν τοῦ κέρδους, ὥξυνε τά οἰκολογικά καί κοινωνικά προβλήματα, ἐξακολουθεῖ νά κυριαρχῇ εὐρέως ἡ ἄποψις ὅτι «δέν ὑπάρχει ἄλλη ἐναλλακτική ἐπιλογή» καί ὅτι ἡ μή συμμόρφωσις πρός τήν ἄτεγκτον νομοτέλειαν τῆς οἰκονομίας θά ὀδηγήσῃ εἰς ἀνεξέλεγκτους κοινωνικά καί οἰκονομικά καταστάσεις. Τοιοῦτοτρόπως, ἀγνοοῦνται καί δυσφημίζονται αἱ ἐναλλακτικά μορφαί ἀναπτύξεως καί ἡ ἰσχὺς τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς δικαιοσύνης.

Ἡμεῖς ὀφείλομεν νά δραστηριοποιηθῶμεν ἔτι περαιτέρω διὰ τήν ἐφαρμογήν ἐν τῇ πράξει τῶν οἰκολογικῶν καί κοινωνικῶν συνεπειῶν τῆς πίστεώς μας. Εἶναι ἐξόχως σημαντικόν ὅτι αἱ καθ' ἡμᾶς ἀρχιεπισκοπαί καί μητροπόλεις, πολλαί ἐνορίαί καί ἱεραὶ Μοναί, ἔχουν ἀναπτύξει οἰκολογικάς πρωτοβουλίας καί πρακτικάς διὰ τήν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος, καί ποικίλα προγράμματα περιβαλλοντικῆς ἀγωγῆς. Πρέπει νά δοθῇ ἰδιαίτερα ἔμφασις εἰς τήν ἐν Χριστῷ διαπαιδαγώγησιν τῶν νέων, ὥστε αὐτῇ νά λειτουργῇ ὡς χῶρος καλλιέργειας καί ἀναπτύξεως οἰκολογικοῦ ἠθους καί ἀλληλεγγύης. Ἡ παιδική καί ἡ ἐφηβική ἡλικία ἀποτελοῦν ἰδιαίτερος εὐνοϊκάς περιόδους τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου δι' οἰκολογικήν καί κοινωνικήν εὐαισθητοποίησιν. Τό Οἰκουμηνικόν Πατριαρχεῖον, ἐν ἐπιγνώσει τῆς σπουδαιότητος τῆς περιβαλλοντικῆς ἐκπαιδεύσεως, συνεχίζον τήν σειράν τῶν σχετικῶν σεμιναρίων, ἀφιέρωσε τήν ἐν τῇ Ἐδρᾷ αὐτοῦ ὀργανωθεῖσαν Γ' διεθνή «Διάσκεψιν τῆς Χάλκης διὰ τήν Θεολογίαν καί τήν Οἰκολογίαν» (31 Μαΐου - 4 Ἰουνίου 2019), εἰς τό θέμα τῆς ἐντάξεως εἰς τά προγράμματα τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν μαθημάτων καί προγραμμάτων σχετικῶν μέ τήν οἰκολογίαν καί τήν οἰκολογικήν παιδείαν. Ἡ λύσις τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἀνέφικτος χωρὶς πνευματικόν προσανατολισμόν.

Περαιόντες τόν λόγον, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν αἴσιον καί εὐλογημένον ἐκκλησιαστικόν ἔτος, πλούσιον ἐν ἔργοις θεαρέστοις, καλοῦντες δέ τά ἀνά τήν οἰκουμένην φωτόμορφα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας νά προσεύχωνται διὰ τήν ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας, νά ζοῦν οἰκοφιλικῶς καί φιλαδέλφως εἰς ὅλας τās διαστάσεις τῆς ζωῆς των, νά ἀγωνίζωνται διὰ τήν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί διὰ τήν προαγωγήν τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης, καί διατρανοῦντες ἅπαξ ἔτι τήν ἀλήθειαν ὅτι δέν ὑπάρχει ἀληθῆς πρόοδος, ὅταν θίγεται ἡ «καλή λίαν» δημιουργία καί ὁ καθ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς, μεσιτεία τῆς Ἁγιοπρώτου Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τήν ζωοπάροχον χάριν καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Δημιουργοῦ καί Προνοητοῦ πάσης τῆς κτίσεως.

*βιθ' Σεπτεμβρίου α'*

*† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος  
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν*

## Στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου

Τοῦ ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΑΛΟΓΙΑΝΝΗ  
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ Νευρολογίας

**Α**οξάζουμε τὴν Κοίμηση  
Τῆς Δέσποινας τοῦ κόσμου  
Τῆς Ἄνασσας τῶν οὐρανῶν  
Τῆς σκέπης τῶν ἀνθρώπων  
Ἐκείνης πού εἶναι ἀκοίμητη  
Πάντα μέσ τὴν καρδιά μας  
Ποῦ ζωντανή μᾶς εὐλογεῖ  
Μᾶς σκέπει, μᾶς φροντίζει  
Καί μᾶς κρατάει στοργικά  
Στὴν ἄχραντη ἀγκάλη  
Ποῦ κράτησε τὸν Κύριο,  
Σωτήρα καί Θεό μας.

Τὴν ἔβλεπα ὀλόλαμπρη  
Μέ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια  
Ὅταν τὰ χεῖλη ἔψαλαν  
Γλυκά «Τῆ ὑπερμάχῳ»  
Καί ἀνέθετα μέ εὐλάβεια  
«Τὴν πᾶσαν μου ἐλπίδα»  
Στά χρόνια τὰ ἀλησιμόνητα  
Τῆς παιδικῆς ζωῆς μου.

Καί ἀργότερα τὴν ἔβλεπα  
Στά βάθη τῆς ψυχῆς μου  
Λαμπάδα φωτοδότρια  
«Αὐγή τὸν νοῦν φωτίζουσα»  
Στά βήματα τῆς νιότης  
Τῆς σωφροσύνης ὁδηγῶ  
Λιμένα τῆς ψυχῆς μου  
καί τῶν σπουδῶν μου φύλακα  
στό δρόμο τῆς Ἀλήθειας.

Στά ὄριμα χρόνια τῆς ζωῆς  
Στὴ δύσκολη πορεία  
Τὴν εἶχα πάντα βοηθό,  
τεῖχος καί προστασία  
Ἐκείνη καταξίωσε  
Νά βλέπω μέ εὐλάβεια  
Τὰ ἄπειρα θαύματά της  
Τῶν ἱαμάτων θησαυρόν  
Ἄβυσσον εὐσπλαχνίας  
Τῶν θλιβομένων τὴν χαράν  
Τὴν λύτρωση τοῦ πόνου  
Τὴν ἴαση τῶν ἀσθενῶν  
Στό χεῖλος τοῦ θανάτου  
Καί τὴν τελεία διάσωση  
ἀπὸ δεινούς κινδύνους.

Τώρα στό ἡλιοβασίλεμα  
Στόν κόσμο τῆς γαλήνης,  
Τῆς γλυκολάλητης σιωπῆς  
Τῆς ὥρας τῆς ἀναμονῆς  
Γιὰ τό στερνό ταξίδι  
Εἰρηνικά ἐκλιπαρῶ  
Τὴν Δέσποινα τοῦ Κόσμου  
Καί τὴν μητέρα τῆς ζωῆς  
Τό φῶς Της τό εὐφρόσυνο  
Τῆς μητρικῆς ἀγάπης  
νά φέγγει στόν Ἑσπερινό  
τῆς ἔσχατης πνοῆς μου.

Θεσσαλονίκη 15.8.2019



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 25.08.2019

**ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ  
ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Τὴν **Κυριακὴ 25ῃ Ἀυγούστου 2019**, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν **μνήμη** τοῦ ἁγίου **ἀποστόλου Τίτου**, πρώτου ἐπισκόπου **Κρήτης** καὶ συνεκδήμου τοῦ ἀποστόλου **Παύλου, τοῦ ἰδρυτοῦ** τῆς Ἐκκλησίας τῶν **Θεσσαλονικέων**, ἐτελέσθη στὸν ἱερό **Ἐνοριακὸ Ναὸ τοῦ ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου**, ὁ ἀναστάσιμος **Ὁρθρος** καὶ ἐν συνεχείᾳ **Ἀρχιερατικὸ Συλλειτουργοῦ**, ἱερουργοῦντος τοῦ Παναγ. **Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνθίμου** καὶ συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβ. **Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Στεφάνου**, μέ τὴν συμμετοχὴ πολλῶν κληρικῶν καὶ πλήθους λαοῦ. Κατὰ τὴν διάρκειά τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ **Παναγιώτατος κ. Ἀνθιμος** ἐτέλεσε τὴν εἰς **διάκονον χειροτονία** τοῦ ἐξ **Οὐγκάντας** καταγομένου, εὐλαβεστάτου **κ. Γεωργίου Μπαλίνα**.

Ὁ νεοχειροτονηθεὶς κατὰ τὴν ὁμιλία του ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνη του πρὸς τὸν **ἅγιον Τριαδικὸ Θεό**, πού τὸν ἀξίωσε νὰ εἰσέλθει στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων καὶ νὰ λάβει τὸν πρῶτο βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης. Ἐπίσης, εὐχαρίστησε τόσο τὸν **Παναγιώτατο κ. Ἀνθιμο**, ὅσο καὶ τὸν **Σεβασμιώτατο κ. Στέφανο** γιὰ τὴν πατρική τους ἀγάπη καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη μέ τὴν ὁποία τὸν περιέβαλαν, καθὼς καὶ τοὺς συμπροσευχομένους κληρικούς καὶ πνευματικούς του πατέρες, πού τοῦ συμπαρεστάθησαν στὴν κατὰ **Θεόν** πορεία του, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν σύζυγό του γιὰ τὰ ὅσα τοῦ προσέφερε.

Στὴ συνέχεια, ὁ σεπτὸς μας **Ποιμενάρχης κ. Ἀνθιμος** μέ λόγια πατρικά ἀπευθύνθηκε στὸν **π. Γεώργιο**, ἐπισημαίνοντάς του, τὴν σημειολογία τοῦ γεγονότος τῆς εἰσόδου του στὸν ἱερό κλῆρο τὴν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ἀναγνώσθηκε ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή ἀπὸ τό κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο καὶ ἀκούσθησαν τὰ φοβερά λόγια τοῦ Κυρίου μας: «᾿Ω γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;», λόγια πού ἐνδεχομένως θὰ μπορούσαν νὰ λεχθοῦν καὶ γιὰ τὴν δική μας ἐποχή.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἀπαραίτητο στοιχεῖο στὴ ζωὴ ἑνὸς κληρικοῦ, εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς πίστεως, ἡ συνεχὴς τροφοδοσία καὶ ἐνδυνάμωσή της. Ὁ ὀρθόδοξος κληρικὸς ὀφείλει νὰ εἶναι «ζηλωτὴς καὶ ζέων τῷ πνεύματι» καὶ νὰ ἔχει πίστιν «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην», ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν πολυεύθυνο ἀποστολή του.

**ΠΙΝΑΞ ΜΕΛΩΝ**  
**ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ**  
**ΤΗΣ 163ης ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (2019-2020)**

**Πρόεδρος:**

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν  
καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος Β΄

**Μέλη** οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες:

Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος  
 Παραμυθίας, Φιλιατῶν καί Γηρομερίου κ. Τίτος  
 Μηθύμνης κ. Χρυσόστομος  
 Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας κ. Χρυσόστομος  
 Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος  
 Λευκάδος καί Ἰθάκης κ. Θεόφιλος  
 Θηβῶν καί Λεβαδείας κ. Γεώργιος  
 Παροναξίας κ. Καλλίνικος  
 Φωκίδος κ. Θεόκτιστος  
 Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς κ. Ἰουστίνος  
 Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου κ. Στέφανος  
 Σισανίου καί Σιατίστης κ. Ἀθανάσιος

**Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς**

Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεος Θεοχάρης.

Ἀκολούθως, τοῦ ὑπενθύμισε τὴν συνεχῆ ἐργήγορση καί προσοχὴ πού πρέπει νὰ ἔχει ἕνας κληρικός τῆς **Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας**, ἐργαζόμενος στὴν διακονία τοῦ **Εὐαγγελίου** καί θυσιάζόμενος ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου, τὴν εὐθύνη ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος, γενικότερα γιὰ τὴν συμμετοχὴ του στὰ ἱερά Μυστήρια «ἐνδον τοῦ καταπετάσματος» καί εἰδικῶς σὲ αὐτὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας καί τῆς Ἱερωσύνης, ἀλλὰ καί τὴν ὑπομονὴ καί τό ὁμολογιακό φρόνημα πού πρέπει ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοὶ νὰ ἐπιδεικνύουν μέσα στὴν κοινωνία.

Ὁ νέος κληρικός, ὁ ὁποῖος τυγχάνει πτυχιούχος τῆς ἐπιστήμης τῆς **Ἐκπαίδευσης** τοῦ Πανεπιστημίου **Ντέγιε Οὐγκάντας**, ἐνετάχθη προσωρινῶς στὸν ἕγγαμο κληρο τῆς ἱεράς Μητροπόλεως καί θά διακονεῖ στὸν ἱερό Ναό ἁγίου Σπυρίδωνος Τριανδρίας.

Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας κληρὸς καί λαὸς συνεχάρησαν τὸν νέο διάκονο καί εὐχήθηκαν νὰ ἔχει καλὴ διακονία στὸν ἀμπελῶνα τοῦ **Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ**.

*Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης*

## «Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τό πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις» (Ἄποκ. 2,17)

Τοῦ Πρωτοπρ. ΕΥΤΥΧΙΟΥ ΠΑΠΑΔΕΡΟΥ

«Καί τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον... οἶδά σου τά ἔργα καί τήν ἀγάπην καί τήν πίστιν καί τήν διακονίαν καί τήν ὑπομονήν σου καί τά ἔργα σου τά ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων» (Ἄποκ. 2,18).

Αὐτά καί τά παρόμοια πρός τούς «ἀγγέλους» τῶν Ἐκκλησιῶν, τά ὅποια διαβάζουμε στό ἱερό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, ἔφερε στή σκέψη μου ἡ ἐορτή τοῦ Ἁγίου Ἀνθίμου, ὀνομαστική ἐορτή καί τοῦ πολυσέβαστου Ἐπισκόπου μας, τοῦ ἐπαξίως ἐπί ἔτη πολλά Ποιμενάρχου τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐπειδή μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ συμπορεύθηκα ὑπό τήν καθοδήγησή του ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐδῶ θεαρέστου διακονίας του, ἐγνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον τά ὡς ἄνω χαρίσματά του καί μπορῶ νά μαρτυρήσω ὅτι

- Ἡ πρός πάντες ἀγάπη του ὑπῆρξε καί παραμένει ἀδιακρίτως μακρόθυμη, μάλιστα πρός ἐμᾶς, τούς κληρικούς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, τά παραπτώματα τῶν ὁποίων ἀγαπητικῶς θεραπεύει.
- Ἡ ἀγάπη του αὐτή, καρπός τῆς ἀκλόνητης πίστεώς του, ἐνδυναμώνει τήν πολυδιάστατη διακονία του τόσον πρός τό πλήρωμα τῆς ποιμα-

νικῆς του εὐθύνης, ὅσον καί πρός ὀλόκληρο τό Ἔθνος μας, στίς μεγάλες ἀποφάσεις καί στίς ἀκόμη μεγαλύτερες κρίσεις τοῦ ὁποίου εἶναι πάντοτε παρῶν εὐεργετικῶς, χωρίς νά πτοεῖται ἀπό παντοειδεῖς ἐπικρίσεις.

- Αὐτά καί πλείστα ἄλλα, πολύ ἐπώδυνα ἐνίοτε καί ἐπονείδιστα, ἐνδυναμώνουν μᾶλλον, ἀντί νά ἐξασθενοῦν τήν ἀκαταπόνητη ὑπομονή του.
- Γιά ὄλους αὐτούς καί πλείστους ἄλλους λόγους ταπεινῶς φρονῶ, ὅτι τά ἔργα του τά ἔσχατα πράγματι πλείονα εἶναι τῶν πρώτων.

Εὐσεβάστως εὐχομαι λοιπόν ἀπό βάθους καρδίας, πολυσέβαστε Πάτερ καί Δέσποτα, νά εἶναι κατά Θεόν καλίσκαρπα καί θεάρεστα καί τά ἐπόμενα ἔργα τῆς ποιμαντορίας Σας!

*Δύο ἐπίκαιρες μαντινάδες:*

*Φεγγάρι σῦρε νά τοῦ πεῖς  
σήμερα πού γιορτάζει.*

*Ἡ Μακεδονία ὀλόκληρη  
Νά ζήσεις! τοῦ φωνάζει.*

*Δέν τήν μετρᾶνε τή ζωή  
τά χρόνια πού θά ζήσης,  
ἀξία ἔχει ὀπίσω σου  
σάν φύγης, τί θά ἀφήσης.*



## ΕΚΔΗΜΙΕΣ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

✠ **Ὁ Φθιώτιδος κυρός Νικόλαος:** Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Φθιώτιδος κυρός Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς, ἐγεννήθη τὸ 1948 εἰς Πλατεία Τήνου.

Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν καὶ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, λαβὼν τὸ πτυχίον μὲ τὸν βαθμὸν «ἄριστα» ἐν ἔτει 1972.

Διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ 1973 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 1975. Διετέλεσε Ἀρχιδιάκονος καὶ Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος (1973-1975), Καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Τήνου (1975-1978) καὶ Ἱεροκῆρυξ τοῦ Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου (1975-1984).

Μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σεραφεῖμ εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, διετέλεσε Διευθυντὴς Ὑπηρεσιῶν καὶ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (1984-1996), Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας (1990-1996) καὶ Ἱεροκῆρυξ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἄρεως.

Συνέγραψε πολλὰς μελέτας θεολογικοῦ, ἱστορικοῦ καὶ λογοτεχνικοῦ περιεχομένου καὶ ἐδημοσίευσεν πολλὰ ἄρθρα εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ.

Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τὴν 1ην Ὀκτωβρίου, ἐχειροτονήθη τὴν 6ην Ὀκτωβρίου εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Ἐλευθερίου Ἄρεως καὶ ἐνεθρονίσθη εἰς Λαμίαν τὴν 17ην Νοεμβρίου 1996.

Ἐκοιμήθη τὸ Σάββατον 27ην Ἰουλίου 2019. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐτελέσθη τὴν Τρίτην 30ὴν Ἰουλίου εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναόν Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Λαμίας καὶ ἡ ταφὴ του ἐγίνε εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Δαμάστας.

Τοποτηρητὴς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος ἀνέλαβε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος.

✠ **Ὁ Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου κυρός Ἱερόθεος:** Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου, Ὑπέρτιμος καὶ Ἐξαρχος Παντός Αἰγαίου Πελάγους κυρός Ἱερόθεος Γαρυφαλλος, ἐγεννήθη τὸ 1934 εἰς τὴν Ἄνδρον.

Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὴν Ὁξφόρδην. Κληρικὸς ἐχειροτονήθη τὸ 1954 καὶ ὑπηρέτησεν ὡς Πρωτοσύγκελλος, Κατηχητὴς, Ἱεροκῆρυξ καὶ Καθηγητὴς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν Κοζάνην, τὸ Λονδίον, τὴν Ὁρεσιάδα καὶ τὰς Ἀθήνας.

Διετέλεσε Γραμματέας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1968-1988), Μέλος Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Ἐπιμελητὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου (1974-1989).

Εἶχε συμμετάσχει εἰς πλεῖστα ὄσα συνέδρια, εἶχε δὲ ἐκπροσωπήσει καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς πολλὰς ἐκδηλώσεις ὁμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου τὸ 1988.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 15.07.2019

**ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ  
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ  
ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ  
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ  
κ. ΑΝΘΙΜΟΣ**

Σέ μία λαμπρή τελετή, τὴν **Δευτέρα 15ῃ Ἰουλίου 2019**, στό **Ἐπισκοπεῖο** τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως **Θεσσαλονίκης**, ὁ Παναγ. Μητροπολίτης **Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος** ἀναγορεύθηκε **Ἐπίτιμος Διδάκτωρ** τοῦ Τμήματος **Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας** τῆς **Θεολογικῆς Σχολῆς** τοῦ **Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**.

Στὴν τιμητικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση παρευρέθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες **Βρουύλων κ. Παντελεήμων**, **Φθιώτιδος κ. Νικόλαος**, **Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμος**, **Λαγκαδᾶ, Λητῆς καί Ρεντίνης κ. Ἰωάννης**, **Γρεβενῶν κ. Δαβίδ**, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι **Θερμῶν κ. Δημήτριος** καί **Ἄμοριου κ. Νικηφόρος**, καθὼς καί **Καθηγητές καί Φοιτητές** τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Γιὰ τὴν προσωπικότητα καί τό πολυσχιδές ἔργο τοῦ Παναγιωτάτου **κ. Ἀνθίμου** ὠμίλησαν σχετικῶς ὁ **Πρύτανης** τοῦ **Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης** Καθηγητῆς κ. **Περικλῆς Μήτκας**, ὁ **Κοσμήτωρ** τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Καθηγητῆς κ. **Θεόδωρος Γιάγκου**, καί ὁ **Πρόεδρος** τοῦ **Τμήματος Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας** Καθηγητῆς κ. **Συμεών Πασχαλίδης**.

Τόν **ἔπαινο** πρὸς τόν Παναγιώτατο **Ποιμενάρχη** μας ἐκφώνησε ὁ **Καθηγητῆς** τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. **Μιχαήλ Τρίτος**, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στό ποιμαντικό, ἐθνικό καί κοινωνικό ἔργο τοῦ τιμωμένου τόσο στὴν **Ἀλεξανδρούπολη** ὅσο καί στή **Θεσσαλονίκη**.

Μετά τό πέρας τῆς τελετῆς ὁ Παναγ. Μητροπολίτης **Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμος** ὠμίλησε μέ θέμα **«Ἐκκλησία καί Γλῶσσα»**.

*Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης*

---

Ἐκοιμήθη τὴν Δευτέραν 26ην Αὐγούστου 2019. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐτελέσθη τὴν Τετάρτην 28ην Αὐγούστου εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίας Τριάδος Μύρινας Λήμνου.

Τοποτηρητῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου ἀνέλαβε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης **Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος**.

## Παναγία - Ἡ χαρά τῶν Χριστιανῶν

Τοῦ ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

**Η** ΠΑΝΑΓΙΑ εἶναι τὸ πνευματικὸ στόλισμα τῆς Ὁρθοδοξίας. Γιά μᾶς τούς Ἑλληνας εἶναι ἡ πονεμένη μητέρα, ἡ παρηγορήτρια κι' ἡ προστάτρια, πού μᾶς παραστέκεται σέ κάθε περίσταση.

Σέ κάθε μέρος τῆς Ἑλλάδος εἶναι χτισμένες ἀμέτρητες ἐκκλησιές καί μοναστήρια, παλάτια αὐτηνῆς τῆς ταπεινῆς βασιλίσσας, κι' ἕνα σωρό ρημοκλήσια, μέσα στά βουνά, στοὺς κάμπους καί στά νησιά, μοσκοβολημένα ἀπὸ τὴν παρθενικὴ καί πνευματικὴ εὐωδία τῆς. Μέσα στό καθένα ἀπὸ αὐτὰ βρίσκεται τὸ παλιὸ καί σεβάσιμο εἰκόνισμά της μέ τὸ μελαχροινὸ καί χρυσοκέρινο πρόσωπό της, πού τὸ βρέχουνε ὀλοένα τὰ δάκρυα τοῦ βασανισμένου λαοῦ μας, γιατί δέν ἔχουμε ἄλλη νά μᾶς βοηθήσει, παρεκτός ἀπὸ τὴν Παναγία, «ἄλλην γάρ οὐκ ἔχομεν ἁμαρτωλοὶ πρὸς Θεὸν ἐν κινδύνοις καί θλίψεσιν αἰεὶ μεσιτεῖαν, οἱ κατακαμπτόμενοι ὑπὸ πταισμάτων πολλῶν».

Τὸ κάλλος τῆς Παναγίας δέν εἶναι κάλλος σαρκικό, ἀλλὰ πνευματικό, γιατί ἐκεῖ πού ὑπάρχει ὁ πόνος κι' ἡ ἀγιότητα, ὑπάρχει μονάχα κάλλος πνευματικό. Τὸ σαρκικό κάλλος φέρνει τὴ σαρκικὴ ἔξαψη, ἐνῶ τὸ πνευματικό κάλλος φέρνει κατάνυξη, σεβασμὸ κι ἀγνή ἀγάπη. Αὐτὸ τὸ κάλλος ἔχει ἡ Παναγία. Κι' αὐτὸ τὸ κάλλος εἶναι ἀποτυπωμένο στά ἑλληνικά εἰκονίσματά της πού τὰ κάνανε ἄνθρωποι εὐσεβεῖς ὅπου νηστεύανε καί ψέλνανε καί βρισκόντανε σέ συντριβὴ καρδίας καί σέ πνευματικὴ καθαρότητα.

Στὴν ὄψη τῆς Παναγίας ἔχει τυπωθεῖ αὐτὸ τὸ μυστικὸ κάλλος πού τραβᾷ σάν μαγνήτης τίς εὐσεβεῖς ψυχές καί τίς ἡσυχάζει καί τίς παρηγορᾷ. Κι' αὐτὴ ἡ πνευματικὴ εὐωδία εἶναι τὸ λεγόμενο Χαροποιὸν Πένθος<sup>1</sup> πού μᾶς χαρίζει ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, ἕνα βότανο ἄγνωστο στοὺς ἀνθρώπους πού δέν πήγανε κοντὰ σ' αὐτόν τὸν καλὸν ποιμένα.

Τούτη τὴ χαροποιὰ λύπη τὴν ἔχουνε ὅλα ὅσα ἔκανε ἡ ὀρθόδοξη τέχνη, καί τὰ εὐωδιάζει σάν σμύρνα καί σάν ἀλόη, κἂν εἰκόνισμα εἶναι, κἂν ὑμνωδία, κἂν ψαλμωδία, κἂν χειρόγραφο, κἂν ἄμφια, κἂν λόγος, κἂν κίνημα, κἂν εὐλογία, κἂν χαιρετισμὸς, κἂν μοναστήρι, κἂν κελλί, κἂν σκαλιστὸ ξύλο, κἂν κέντημα, κἂν καντήλι, κἂν ἀναλόγι, κἂν μανουάλι, ὅτι καί νά ἴναι ἀγιωτικό. Ἀπὸ τὰ ὀνόματα καί μόνο πού ἔδωσε ἡ Ὁρθοδοξία στὴν Παναγία, καί πού μ' αὐτὰ τὴν καταστόλισε, ὄχι σάν εἶδωλο θεατρικό, ὅπως γίνηκε ἄλλοῦ πού φορτώσανε μιά κούκλα μέ δαχτυλίδια καί σκουλαρήκια καί μέ ἕνα σωρὸ ἄλλα ἀνίερα καί ἀνόητα πράγματα, λοιπὸν αὐτὰ μονάχα, λέγω, φαίνεται πόσο πνευματικὴ ἀληθινὰ εἶναι ἡ λατρεία τῆς Παναγίας στὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία.

Πρῶτα-πρῶτα τὸ ἕνα ἀγιώτατο ὄνομά της: Παναγία. Ὑστερα τὰ ἄλλα: Ὑπερευ-

λογημένη, Θεοτόκος, Παναμώμητος, Τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξωτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεείμ, Ζῶσα καί Ἄφθονος Πηγὴ, Ἐμφυχος Κιβωτός, Ἄχραντος, Ἀμόλυντος, Κεχαριτωμένη, Ἀειμακάριστος καί Παναμώμητος, Προστασία, Ἐπακούουσα, Γρηγοροῦσα, Γοργοεπήκοος, Ἁγιασμένος Ναός, Παράδεισος Λογικός, Ρόδον τὸ Ἀμάραντον, Χρυσοῦν Θυματήριον, Χρυσὴ Λυχνία, Μανადόχος Στάμνος, Κλίμαξ Ἐπουράνιος, Πρεσβεία Θεορμῆ, Τείχος Ἀπροσμάχητον, Ἐλέους Πηγὴ τοῦ Κόσμου Καταφύγιον, Βασιλέως Καθέδρα, Χρυσοπλοκάτατος Πύργος καί Δωδεκάτειχος Πόλις, Ἡλιοστάλακτος Θρόνος, Σκέπη τοῦ Κόσμου, Δένδρον Ἀγλαόκαρπον, Εὐλὸν Εὐσκόφυλλον, Ἀκτίς Νοητοῦ Ἡλίου, Σιών Ἁγία, Θεοῦ Κατοικητήριον, Ἐπουράνιος Πύλη, Ἀδικουμένων Προστάτις, Βακτηρία Τυφλῶν, Θλιβομένων ἢ Χαρά, καί χίλια δυὸ ἄλλα, πού βρίσκονται μέσα στὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας.

Κοντὰ σ' αὐτὰ εἶναι καί τὰ ὀνόματα πού γράφουने ἀπάνω στὰ ἅγια εἰκονίσματα τῆς οἱ ἀγιογράφοι: Ὁδηγήτρια, Γλυκοφιλοῦσα, Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν, ἢ Ἐλπίς τῶν ἀπελπισμένων, ἢ Ταχεία Ἐπίσκεψις, ἢ Ἀμόλυντος, ἢ Ἐλπίς τῶν Χριστιανῶν, ἢ Παραμυθία, ἢ Ἐλεοῦσα κι ἄλλα πολλά, πού γράφονται ἀπό κάτω ἀπὸ τὴ συντομογραφία: ΜΗΡ ΘΥ, πού θά πεῖ Μήτηρ Θεοῦ.

Πόση ἀγάπη, πόσο σέβας καί πόσα κατανυκτικά δάκρυα φανερώνουνε μονάχα αὐτὰ τὰ ὀνόματα, πού δέν εἰπωθήκανε σάν τὰ λόγια ὅπου βγαίνουνε εὐκολα ἀπὸ τὸ στόμα, ἀλλὰ πού χαραχτήκανε στίς ψυχές μέ πόνο καί μέ ταπείνωση καί μέ πίστη. Ἀμὴ οἱ ὕμνοι τῆς πού ἔναι ἀμέτρητοι σάν τᾶστρα τ' οὐρανοῦ κ' ἐξαίσιοι στό κάλλος, καί πού τοὺς συνθέσανε οἱ ἅγιοι ὑμνολόγοι, «θίασον συγκροτήσαντες πνευματικόν»! Σ' αὐτὸ τὸ εὐωδιασμένο περιβόλι βρίσκονται ὅλα τὰ ἀμάραντα ἄνθη καί τὰ εὐωδιασμένα βότανα τοῦ λόγου.

Ἀληθινὰ προφήτεψε ἡ ἴδια ἡ Παναγία γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς, τότε πού πῆγε στό σπίτι τοῦ Ζαχαρία καί τὴν ἀσπασθήκε ἡ Ἐλισάβητ, πὼς θά τὴ μακαρίζουνε ὅλες οἱ γενεές: «Ἐκείνες τίς μέρες, σηκώθηκε ἡ Μαριάμ καί πῆγε στὴν Ὁρεινὴ μέ σπουδὴ στὴν πολιτεία τοῦ Ἰούδα καί μπῆκε στό σπίτι τοῦ Ζαχαρία καί χαιρέτησε τὴν Ἐλισάβητ. Καί σάν ἄκουσε ἡ Ἐλισάβητ τὸν χαιρετισμὸ τῆς Μαρίας πήδηξε τὸ παιδί μέσα στὴν κοιλιὰ τῆς<sup>2</sup>. Καί γέμισε Πνεῦμα Ἅγιο ἡ Ἐλισάβητ καί φώναξε μέ φωνὴ μεγάλη κι' εἶπε: Βλογημένη εἶσαι ἐσὺ ἀνάμεσα στίς γυναῖκες καί βλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιτίας σου. Κι' ἀπὸ ποῦ μοῦ ἦρθε αὐτὸ τὸ καλὸ, νά ῥθει ἡ μητέρα τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμένα; γιατί μόλις ἦρθε ἡ φωνὴ τοῦ χαιρετισμοῦ σου στ' αὐτιά μου, ξεπέταξε τὸ παιδί στὴν κοιλιὰ μου, κι' εἶναι μακάρια ἐκείνη πού πίστεψε σέ ὅσα τῆς εἶπεν ὁ Κύριος<sup>3</sup>.

Κι' εἶπε ἡ Μαριάμ: «Δοξολογᾷ ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριο κι' ἀναγαλλίασε τὸ πνεῦμα μου γιὰ τὸν Θεὸ τὸν σωτήρα μου, γιατί καταδέχθηκε νά κοιτάξει τὴν ταπεινὴ τὴ δούλα του. Γιατί, νά, ἀπὸ τώρα κι' ὕστερα θά μέ μακαρίζουνε ὅλες οἱ γενεές, ἐπειδὴ ἔκανε σέ μένα μεγαλεῖα ὁ Δυνατός, κι' εἶναι ἁγιασμένο τ' ὄνομά του, καί τὸ ἔλεός του πηγαίνει ἀπὸ γενεὰ σέ γενεὰ σέ κείνους πού ἔχουνε τὸν φόβο του». Ἀμέτρητες

εἶναι οἱ ὑμνωδίες τῆς Παναγίας, μά ἀμέτρητα εἶναι καί τὰ σεμνόχρωμα εἰκονίσματα της, πού καταστολίζουνε τίς ἐκκλησιές μας, ζωγραφισμένα στό σανίδι εἴτε στόν τοῖχο. Σέ κάθε ὀρθόδοξη ἐκκλησία στέκεται τό εἰκόνισμά της στό τέμπλο ἀπό τὰ δεξιά τῆς ἁγίας Πόρτας.

Σέ ἄλλες εἰκόνες ζωγραφίζεται καί μοναχή, μά στά εἰκονίσματα τοῦ τέμπλου κρατᾷ πάντα τόν Χριστό στήν ἀγκαλιά της ἀπ' τ' ἀριστερά, σπάνια ἀπ' τὰ δεξιά (τότε λέγεται Δεξιοκρατοῦσα). Τό κεφάλι της εἶναι σκεπασμένο σεμνά καί σοβαρά μέ τό μαφόριο, ἓνα φόρεμα φαρδύ κι' ἱερατικό σκοῦρο βυσσινί, πού πέφτει στόν ὦμο της ἀπλόχωρο, ἀφήνοντας νά φαίνεται μοναχά τό μακρουλό πρόσωπό της καί τὰ χέρια της. Ἀπό μέσα ἀπό τό σκέπασμα φαίνεται μιὰ στενή λουρίδα ἀπό τό δέσιμο τοῦ κεφαλιοῦ της πού σφίγγει τό μέτωπό της καί ἀφίνει νά φανοῦνε μονάχα οἱ ἄκρες τῶν αὐτιῶν της. Τό μέτωπό της εἶναι σάν μελαχροινό φίλντισι, ἀγνό, ἀπλό καί κατάκαθαρο.

Τά ματόφρυδά της εἶναι καμαρωτά, ζωηρά καί μακρυνά, φτάνοντας ἴσαμε κοντά σ' αὐτιά της, τὰ μάτια της ἀμυγδαλωτά, ἰσκιωμένα, καστανά, βαθειά, σοβαρά μά γλυκύτατα, μέ τ' ἀσπράδι καθαρό μά ἰσκιωμένο. Τό βλέμμα της εἶναι μελαγχολικό ἀπλό, ἴσιο, ἥσυχο, συμπαθητικό, ἀγαπητό, θλιμμένο μά καί μαζί χαροποιό, αὐστηρό μά καί μαζί συμπονετικό, ἀγιώτατο, πνευματικό, ἀθῶο, σκεφτικό, ἄμωμο, ἐλπιδοφόρο, ὑπομονητικό, πρᾶο, σεμνώτατο, μακρυνά ἀπό κάθε σαρκικόν λογισμό, καθρέφτισμα μυστικό τοῦ παραδείσου, βασιλικό καί ταπεινό, ἀνθρώπινο καί θεϊκό, ἄκακο, ἀδελφικό, εὐγενικό, ἐλεγκτικό, ἀγρυπνο, γαληνό, φιλόανθρωπο, μητρικό, παρθενικό, δροσερό, καυτερό γιά ὅσους ἔχουνε πονηρούς λογισμούς, τρυφερό, διαπεραστικό, ἐρευνητικό, ἀπροσποίητο, ἠγεμονικό, συγκαταβατικό, παρακαλεστικό, ἀμετασάλευτο. Ἡ μύτη της εἶναι μακρυνά καί στενή, μέ μέτρο, ἰουδαϊκή, ἄσαρκη, μέ λεπτά ρουθούνια, λίγο γυριστή, σεμνή.

Τό στόμα της μικρό, ντροπαλό, φρόνιμο, κλειστό, καθαρό, ἰσκιωμένο κατά τό μάγουλο, σάν νά χαμογελᾷ ἐλαφρά. Τό πηγούνη της γυριστό, σεβαστό, ἀνεπιτήδευτο, ταπεινό. Τό μάγουλό της, παρθενικό, καθαρό, χνουδωτό, εὐωδιασμένο, ντροπαλό, χλωμό μέ μίαν ἐλαφρότατη ροδοκοκκινάδα. Ὁ λαιμός της γυρτός ταπεινά, σμίγει μέ τό πηγούνη μ' ἓνα ἀπαλό ἰσκίασμα πού τό λέγανε οἱ παλαιοί γλυκασμό. Τό ὄλο πρόσωπό της εἶναι ἱερατικό καί θρησκευτικό, καί μαρτυρᾷ ἀρχαία φυλή. Τά ἄχραντα χέρια της εἶναι μικρά, στενά μακροδάχτυλα, λεπτόνυχα. Μέ τό ἀριστερό βαστᾷ τόν Χριστό, καί τό δεξιό τόχει ἀκουμπισμένο σεμνά ἀπάνω στό στήθος της, σέ στάση παρακαλεστική, μέ τό μεγάλο δάχτυλο μακρυνά ἀπό τ' ἄλλα. Στά πιό ἀρχαία εἰκονίσματα αὐτό τό χέρι εἶναι πιό ὀρθιο καί πιό ψηλά, κοντά στό λαιμό. Ὁ πιό αὐστηρός τύπος τῆς Παναγίας εἶναι ἡ λεγόμενη Ὀδηγήτρια, πού ἔχει ὀρθια τήν κεφαλή της, ἔκφραση ἀπαθέστερη καί τό ὄλο σχῆμα της εἶναι πιό ἱερατικό.

Ἐνῶ ἡ Γλυκοφιλοῦσα ἔχει τό κεφάλι της γυρτό κατά τό παιδί της, πού τ' ἀγκαλιάζει σφιχτότερα, κι' ἡ ἔκφρασή της εἶναι πιό αἰσθηματική. Ἡ Πλατυτέρα παρι-

**ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ**

Ματθαίου: η΄, 28 - θ΄, 1

**ΧΑΛΕΠΟΙ ΛΙΑΝ**

*«Χαλεποί λίαν»*

Δυστυχείς και άξιολύπητοι είναι οι δύο δαιμονιζόμενοι του Ίεροϋ Εϋαγγελίου. Έχουν κυριευθή από τό πονηρόν πνεϋμα και διά τουτο είναι ό φόβος και ό τρόμος τών συμπατριωτών των. Ό ίερός εϋαγγελιστής τούς χαρακτηρίζει «χαλεπούς λίαν», δηλαδή επιθετικούς και επι-

κινδύνους. Οι άνθρωποι αυτοί δέν είναι ψυχασθενείς ή νευρασθενείς. Είναι δαιμονιζόμενοι! Κρύπτονται εις τά μνήματα, τρέχουν έξηγριωμένοι εις τούς δρόμους, είναι έτοιμοι νά κακοποιήσουν όποιον συναντήσουν, μόνον και μόνον διότι τελούν υπό τήν πλήρη κυριαρχίαν του πο-

σάνεται καθισμένη άπάνω στό θρόνο, αϋστηρή κι΄ άλύγιστη, και βαστά τόν Χριστό στά γόνατά της, άκουμπώντας τόνα χέρι της στόν ώμο του και μέ τ΄ άλλο βαστώντας τό πόδι του ή ένα μαντήλι.

Στήν Ελλάδα, οι περισσότερες εκκλησιές της Παναγίας γιορτάζουνε κατά τήν Κοίμηση της Θεοτόκου, δηλαδή στις 15 Αϋγούστου. Τά τροπάρια που ψέλνουνε σ΄ αυτή τή γιορτή είναι από τά πιό έξαισία. Τό δοξαστικό του Έσπερινοϋ είναι τό μοναχό τροπάρι που ψέλνεται μέ τούς όχτώ ήχους, κάθε φράση κι΄ άλλος ήχος· αρχίζει από τόν πρώτον ήχο και τελειώνει πάλι στόν πρώτον.

Μά όλάκερη ή Ελλάδα δέν ύμολογά τήν Παναγία μονάχα μέ τούς ψαλτάδες και μέ τούς παπάδες στις εκκλησιές, αλλά και μέ τό καθετί της, μέ τά χωριά, μέ τά βουνά, μέ τά νησιά, που ΄χουνε τ΄ άγιασμένο τ΄ όνομά της. Τά καράβια βολτατζάρουνε στή δροσερή θάλασσα, άνοιχτά από τούς κάβους που ΄ναι χτισμένα τά μοναστήρια της, έχοντας στήν πρύμνη σκαλισμένο τ΄ άγαπημένο και προσκνητό όνομά της.

Όποιος ταξιδεύει στά έλληνικά νερά, σ΄ όποιο μέρος κι΄ άν βρεθει τή μέρα της Παναγίας, θά άκούσει άπ΄ άνοιχτά τίς καμπάνες άπάνω από τό πέλαγο. Άλλες έρχονται από τ΄ Άγιον Όρος που τό λένε Περιβόλι της Παναγίας, άλλες από τήν Τήνο που ΄χει τό ξακουστό παλάτι της, άλλες από τήν Σαλαμίνα που γιορτάζει ή Φανερωμένη, άλλες από τή Μυτιλήνη, από τήν Παναγία της Άγιάσος και της Πέτρας, άλλες από τό Μοναστήρι της Σίφνου, άλλες από τή Σκιάθο, άλλες από τή Νάξο, από κάθε νησί, από κάθε κάβο, από κάθε στεριά.

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:**

1. Βλέπε τό «Χαροποιόν Πένθος», τεϋχος 61, τ. 6ος «Έλληνική Δημιουργία», σ.σ. 247-251.
2. Τό παιδί ήτανε ό Προδρομος.
3. Δηλαδή σέ όσα ειπε, στήν Παναγία ό αρχάγγελος Γαβριήλ κατά τόν Εϋαγγελισμό.

νηροῦ πνεύματος. Ὁμοιότητας καί ἀναλογίας ὡς πρός τὰς ἐκδηλώσεις τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ὑπάρξουν εὐρίσκομεν καί εἰς τὰς ἡμέρας μας, εἰς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι εἶναι πράγματι «χαλεποὶ λίαν». Ὑπάρχει μία μεγάλη κατηγορία ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι, ἀρνούμενοι συνεχῶς νά πλησιάσουν τόν Χριστόν καί νά ζητήσουν τήν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ τό ἄγχος τῆς σατανικῆς ἐπηρείας, εἶναι ἄκρως ἐπικίνδυνοι διὰ τήν ζωὴν τῶν ἄλλων. Ἡ Ἐκκλησία διὰ πολλῶν μέσων τούς προσκαλεῖ νά ἔλθουν κοντά εἰς τόν Χριστόν, διὰ νά ἀνεύρουν τήν θεραπείαν καί τήν εἰρήνην. Ὅσοι ὑπακούουν θεραπεύονται. Ὅσοι μένου ἀμετανόητοι συνεχίζουν τήν τραγικὴν πορείαν τῶν. Ποιοὶ εἶναι αὐτοί;

### Οἱ ἀνήθικοι.

Εἶναι ἡ μεγάλη πληγὴ τοῦ κοινωνικοῦ

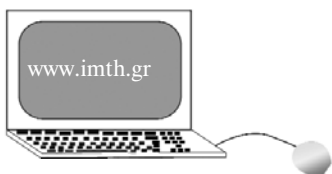
μας συνόλου. Εἶναι σχεδόν σάν τρελλοὶ ἀπὸ τό ἀπαίσιον πάθος τῆς σαρκικῆς ἀκολασίας. Ἡ ἀκόλαστος σαρκική μαρτία μαστίζει σήμερον μεγάλην ἀναλογίαν ἀνθρώπων καί ἀπὸ τὰ δύο φύλα. Τὰ μέγιστα σαρκικά ἁμαρτήματα τῆς μοιχείας καί τῆς πορνείας ὀδηγοῦν εἰς τὴν διάλυσιν πλείστων οἰκογενειῶν ἢ εἰς τόν ἀφανισμόν τῆς προσωπικότητος τῶν σαρκολατρῶν ἡρώων. Εἶναι τραγικόν ὅτι ἀκόμη καί εἰς τὰς φιλικὰς σχέσεις μεταξὺ ἀνθρώπων τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς τάξεως ἔχουν ἐφαρμογὴν οἱ λόγοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. «Ἵπποιοι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν, ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐχρεμέτιζον».

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι κυριεύονται ἀπὸ τὰ ψυχοκτόνα πάθη τῆς σαρκός, ἐκδιώκουν τόν Θεόν ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν. Τό πνεῦμα τοῦ κακοῦ ἐξεγείρει τὴν σάρκα, ἢ

*συνέχεια σὴν σελίδα 23*

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ  
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ  
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ  
κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ**

- Ἐκδότης: Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- Τυπογραφεῖο: «ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ» Ἰασιῶν 1 - ΑΘΗΝΑ
- Ἀπευθύνεσθε: «ΕΥΛΟΓΙΑ» - Ἱερά Μητρόπολη - Βογατισκοῦ 7  
Τ.Κ. 54622 - Θεσσαλονίκη
- Ἡ «ΕΥΛΟΓΙΑ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν.
- ISSN 2241-6552



Κάθε Κυριακὴ γίνεται ἀπευθείας μετάδοσις τῆς Ἀρχιερατικῆς θείας Λειτουργίας ἀπὸ τὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἱ. Μ. Θεσσαλονίκης στό διαδίκτυο [www.imth.gr](http://www.imth.gr)

## ΧΑΛΕΠΟΙ ΛΙΑΝ

*συνέχεια από την σελίδα 14*

όποια ξεουδετερώνει την αγαθήν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ συνέπειαι εἶναι φρικταί. Τά διαζύγια, ἡ ὄθησις ἀγνῶν μέχρι χθές κοριτσιῶν εἰς τήν ἐξευτελιστικήν ἀθλιότητα, τά δράματα τιμῆς, οἱ φόνοι καί τά ἐγκλήματα, οἱ ἀποτυχημένοι γάμοι, τά ψυχικά ἐρείπια κατέκλυσαν τήν κοινωνίαν μας. Καί ὑπάρχουν μερικοί, ἀσυνείδητοι καί ἀναίσχυντοι, οἱ ὅποιοι κανχῶνται διά τοιαῦτα κατορθώματα. Ἀποπειρῶνται μάλιστα νά δικαιολογηθοῦν, ὅτι ἔτσι εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν φύσιν του. Ἐν τούτοις ἡ εὐθύνη τῶν ἀνηθίκων εἶναι μεγίστη ἔναντι τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε πολλά ὄπλα διά νά ἀμυνώμεθα κατά τῆς σαρκός. Ἐάν μερικοί ἐμμένουν εἰς τό σαρκικόν φρόνημα ὁ Θεός τούς ἐγκαταλείπει· «οὐ μή καταμείνη τό πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τόν αἰῶνα, διά τό εἶναι αὐτούς σάρκας».

### Οἱ μέθυσοι.

Ἡ ἀκόρεστος ἐπιθυμία τοῦ οἰνοπνεύματος εἶναι δαίμων, ὁ ὁποῖος κυριεύει, ὑποδουλῶνει καί ἐξευτελίζει τούς ἀνθρώπους. Ἐνθυμηθῆτε τήν εἰκόνα κάποιου μεθύσου. Μάτια θολά καί κατακόκκινα. Ἀσάθεια εἰς τό βάδισμα καί ἀφροί εἰς τό στόμα. Ἐκστομίζει ὕβρεις καί βλασφημίας. Χειρονομεῖ καί ἀσχημονεῖ. Ταλαιπωρεῖ τούς ἰδικούς του. Σπάζει διάφορα ἀντικείμενα, εἶναι ἀπειλητικός καί ἐπικίνδυνος. Θά καταπέση ἐν τέλει σάν ράκος καί θά ἀναλυθῆ εἰς δάκρυα. Ἐάν δέ εἶναι καί πατέρας, πιθανόν νά κληροδοτήσῃ φοβερά νοσήματα εἰς τούς ἀπογόνους του. Ὁ ἀλκοολισμός εἶναι φοβε-

ρόν δηλητήριο. Ἡ ταβέρνα καί τό καπηλεῖον εἶναι τά μνήματα τῶν μεθύσων, ἀπό ὅπου ἐξέροχονται «χαλεποί λίαν» διά τούς ἄλλους. Οἱ μέθυσοι γίνονται μᾶστιξ δι' ὀλόκληρον τήν κοινωνίαν εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκουν. Εἰς τήν Γαλλίαν, ὅπου παρατηρεῖται μεγάλη αὔξησις τοῦ ἀλκοολισμοῦ, οἱ ἀρμόδιοι παράγοντες τῆς Πολιτείας καί τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνίζονται διά νά διαφωτίσουν τόν λαόν περὶ τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν τῆς καταχρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ἡ καταστροφή τῆς ὑγείας, τῆς περιουσίας, τῆς οἰκογενειακῆς γαλήνης καί τῆς ἀξιοπρεπείας εἶναι οἱ πρώτοι καρποὶ πού θερίζουν οἱ μέθυσοι. Διά τοῦτο ἡ Γραφή συμβουλεύει· «μή μεθύσκεσθε οἴνω, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτία» (Ἐφεσ. ε', 18).

### Οἱ «ζωηροί» νέοι.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ τόν θερμόν ἐνθουσιασμόν καί τήν ὀρμητικότητα τῶν νέων. Εἰς τήν νεανικήν δύναμιν καί τό θάρρος ἐστηρίχθησαν πάντοτε αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων, διά νά διατηρήσουν τήν ἐλευθερίαν των. Καί αὐτὴν τήν στιγμὴν νεανικῆς καί ψυχαῖς καί νεανικῆς εὐρωστα σώματα συγκροτοῦν τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς ἡρωϊκῆς Πατριδος μας. Ὑπάρχει ἀκόμη μεγάλη μερὶς νέων παιδιῶν, οἱ ὅποιοι ἐμφοροῦνται ἀπὸ γνήσια χριστιανικά ἰδανικά καί ἀγωνίζονται νά ζήσουν κατά τό ὑπόδειγμα τοῦ αἰωνίου Νέου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δέν πρόκειται ὁμως ἐδῶ περὶ αὐτῶν τῶν νέων. Τούς ἀναφέρομεν διά νά μὴ θεωρηθῆ γενίκευσις αὐτό τό ὁποῖον ἐν συνεχείᾳ θά εἴπωμεν.

Μερικοί χαρακτηρίζουν άπλως ως ζωηρούς τούς εξάλλους εκείνους νέους, οι όποιοι θέτουν έν κινδύνω αυτό τό μέλλον τής ανθρωπότητας. Οί διεγερτικοί χοροί, οί μιμητικοί τών ήχων τής ζούγκλας ρυθμοί, τό άθλιον περιεχόμενον τών τραγουδιών των, αί άνήθικοι κινήσεις των, ή άμφίσεις των, τά μακρυνά και άκτένιστα μαλλιά των εΐναι τό σύνολον τών παραφρόνων συνηθειών των. Οί ήγέται αυτής τής νεανικής νοοτροπίας έχουν εκατομμύρια θαυμαστών, οί όποιοι όταν τούς αντικρύζουν ή τούς άκούουν νά τραγουδούν, καταλαμβάνονται από ύστερικές κραυγές, σχίζουν τά ένδύματά των, σπάζουν ό,τι εύρίσκουν εμπρός των, κάποτε δέ έτρωγαν τήν χλόην, τήν όποίαν είχαν πατήσει τά ινδάλματά των!... Εΐναι πολύ πιθανόν, ότι οί δαιμονιζόμενοι τών Γεργεσηνών θά κατελαμβάνοντο από φοβίαν ένώπιον αυτού του έξω φρενών θεάματος. Δέν πρόκειται λοιπόν περί ζωηρότητας, αλλά περί νεανικής τρέλλας, ή όποία μαστίζει τήν σύγχρονον κοινωνίαν μας. Κάποιοι εκ τών παραφρόνων ινδαλμάτων τής άρρωστημένης νεολαίας μας έτόλμησε νά βλασφημήση, παραβάλλων έαυτόν προς τόν Χριστόν. Τί άλλο χρειάζεται διά νά βεβαιωθώμεν περί τής νεανικής άνισορροπίας; Η κατάσταση αυτή εΐναι εκρηκτικόν σύμπτωμα τής έποχής μας. Εΐναι συνέπεια τής άπομακρύνσεως από τόν Χριστόν και τας άληθείας Του. Η άνόητος ψυχαγωγία, ή άχαλίνωτος ήθική, ή επιθυμία του πλούτου έγιναν οί βασικοί στόχοι τής συγχρόνου «χαλεπής» νεότητας μέ επικινδύνους συνεπειάς διά τήν πορείαν όλου του κόσμου.

Η ευθύνη διά τήν κατάστασηιν αυτήν βαρύνει πολλούς. Έκείνο πού χρειάζεται

αυτήν τήν στιγμήν εΐναι μία συνδυασμένη προσπάθεια από όλους τούς πνευματικούς παράγοντας, διά νά συγκρατηθούν οί νέοι εις τά λογικά πλαίσια τής φυσικής ζωηρότητας, πού επιτρέπει ή ήλικία των. Τό σημαντικότερον δέ εΐναι νά εύρευθη ό τρόπος, διά του όποίου θά εμπνευσθούν οί νέοι μας από τήν αγάπην προς τήν πίστιν και τήν πατρίδα. Μόνον έτσι θά δημιουργήσουν ιδανικά εις τήν ζωήν των και θά άντιληφθούν τό μέγεθος τής ευθύνης των έναντι εκείνων πού τούς έφεραν εις τόν κόσμο, πού τούς συντηρούν και πού τούς εξασφαλίζουν τας άνέσεις μιάς πολιτισμένης κοινωνίας. Πρόπει λοιπόν νά γίνη ή συνάντησις των μέ τόν Χριστόν. Και ή συνάντησις νά γίνη γνωριμία, και σχέσις πνευματική. Ο Χριστός εΐναι ό εμπνευστής τής πραγματικής ζωής, του δημιουργικού ένθουσιασμού και τής αναφαιρέτου χαράς. Οί γονείς, οί κηδεμόνες, οί διδάσκαλοι, οί καθηγηταί, οί ιεροκήρυκες, οί δημοσιογράφοι, όλοι μαζί, άς διακηρύξουν προς τούς ιδικούς μας Έλληνας Χριστιανούς νέους, ότι μόνον μέ τήν έν Χριστώ ζωήν και μέ τά ώραία ιδανικά τής φυλής μας θά ήμπορέσουν νά γίνουν αξιόλογοι δημιουργοί εις τήν ζωήν των.

### **Υπάρχουν και άλλοι πολλοί.**

Η κοινωνία μας διαθέτει και άλλους «χαλεπούς λίαν». Όλοι όσοι άπομακρύνονται από τόν Χριστόν δημιουργούν αυτομάτως σχέσεις μέ τόν διάβολον και αλλάσσουν διαθέσεις και φρονήματα. Άποκόπτουν τόν έαυτόν των από τό ειρηνικόν και λυτρωμένον σώμα τής Εκκλησίας. Οί άπιστοι, οί όργίλιοι, οί συστηματικοί συκοφάνται, οί ψεύδορκοι, οί χαρτο-



παϊκται, οί καταχρασταί, ὅλοι ὅσοι δουλεύουν ἀμετανοήτως εἰς τὰ πάθη των, εἶναι δυστυχεῖς ὑπάρξεις, ἀλλά καί ἐπικίνδυνοι διὰ τούς ἄλλους. Ὁ Χριστός εὐρίσκεται πάντοτε ἐν μέσῳ τῶν Χριστιανῶν. Καί προσφέρεται νά ἀπαλλάξῃ τὰ ἀρρωστημένα παιδιὰ του ἀπό τήν ἐπιρροήν τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ὅπως τό ἔκαμε σήμερον εἰς τούς δύο δαμονιζομένους τῶν Γεργεσηῶν. Ἀρκεῖ νά τό θελήσουν οἱ Χριστιανοί, ἀρκεῖ νά ζητήσουν αὐτήν τήν θεραπείαν μέ θέλησιν καί πίστιν πολλήν.

Ἀγαπητέ ἀναγνώστα,

Δέν εἶναι ἀρκετόν νά κρίνωμεν ἢ ἀ-

πλῶς νά λυπούμεθα ὅσους εἶναι γύρω μας «χαλεποί λίαν». Ἔχομεν χρέος νά ἐνδιαφερθῶμεν δι' αὐτούς, νά τούς βοηθήσωμεν, νά τούς στηρίξωμεν, νά τούς πάρωμεν ἀπό τό χέρι καί νά τούς φέρωμεν εἰς τήν Ἐκκλησίαν. Μέσα εἰς αὐτήν ὁ Χριστός θά τούς χαρίσῃ τήν θεραπείαν. Εἰς τὰ αἰτήματα τῆς προσευχῆς μας θά εἶναι καί τοῦτο· «Κύριε, δός νά ἐκλείψουν ἀπό τήν χριστιανικήν οἰκογένειάν μας οἱ «χαλεποί» ἀδελφοί μας. Ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι, ὄχι νά τούς κατακρίνωμεν, ἀλλά νά τούς βοηθήσωμεν. Βοήθησέ μας νά γίνωμεν ὅλοι λογικά πρόβατα τοῦ εἰρηνικοῦ ποιμνίου Σου». Ἀμήν.

*Ὁ ἔνσαρκος ἄγγελος, τῶν Προφητῶν ἢ κρηπίς, ὁ δεύτερος Πρόδρομος τῆς παρουσίας Χριστοῦ, Ἡλίας ὁ ἐνδοξος, ἄνωθεν καταπέμψας, Ἐλισαίῳ τήν Χάριν, νόσους ἀποδιώκει, καί λεπρούς καθαρίζει· διό καί τοῖς τιμῶσιν αὐτόν βρῦει τάματα.*

*Ἀπολυτίκιον Ἑορτῆς Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου. ᾠδὴ δ'.*



## Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ Βυζαντίου μέσα ἀπό τίς ἀπεικονίσεις τοῦ αὐτοκράτορα Ἰωάννη Η΄ Παλαιολόγου στήν τέχνη τῆς ἰταλικῆς ἀναγέννησης (β΄ μέρος)

Τοῦ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ  
Φοιτητοῦ Τμ. Ἱστορίας-Ἀρχαιολογίας Α.Π.Θ.

**Π**ροτοῦ συνεχίσω τό δεύτερο μέρος τοῦ ἄρθρου μου, θά ἤθελα νά ὑπενθυμίσω στούς ἀναγνώστες τοῦ πρώτου τμήματος, τό ὁποῖο δημοσιεύθηκε στό ἀμέσως προηγούμενο τεῦχος ἀλλά καί νά γνωστοποιήσω στούς καινούριους τό σημαντικότητα μετάλλιο τοῦ Pisanello. Ὁ Βυζαντινός αὐτοκράτορας Ἰωάννης Η΄ Παλαιολόγος (βασιλεία: 1425-1448) ἀπεγνωσμένος ἀπό τήν ὀθωμανική ἀπειλή ἐπιθυμοῦσε πάση θυσίᾳ νά ἐνώσει τήν Ὁρθοδοξία μέ τόν Καθολικισμό (σύνδος Φερράρας-Φλωρεντίας: 1438-1439), προκειμένου νά ἐξασφαλίσαι βοήθεια ἀπό τή Δύση. Οἱ Ἰταλοί ἐνθουσιάστηκαν, θά ἔλεγα, μέ αὐτόν τόν ἄνδρα λόγῳ τῆς κίνησής του αὐτῆς, λόγῳ τῆς ἐπιβλητικότητάς του ἀλλά καί λόγῳ τοῦ θαυμασμοῦ πού ἔτρεφε ὅλη ἡ Δύση γιά τή λαμπρότητα τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ παρά τίς θρησκευτικές καί πολιτικές ἀντιπαλότητες. Ἔτσι, ὁ προαναφερόμενος Pisanello ἀπεικόνισε τόν Ἰωάννη σέ ἕνα μετάλλιο, τό ὁποῖο –σημειωτέον– κόπηκε πολλές φορές καί χρησιμοποιήθηκε εἴτε ὡς διπλωματικό δῶρο εἴτε ὡς συλλεκτικό ἀντικείμενο. Θά ἀναφερθεῖ χάριν συντομίας μόνο τό πρόσθιο μέρος του, πού εἶναι καί τό σημαντικότερο. Σέ αὐτό ὁ Αὐτοκράτορας εἰκονίζεται σέ στάση προφίλ μέ χαρακτηριστικό ψηλό «ἐλληνικό κεφαλοκάλυμμα» (κολοκυθοειδές στό ἐπάνω μέρος, σηκωμένο πρὸς τά ἐπάνω στό κάτω), ὅπως ἀναφέρεται στίς πηγές, ἀρκετά κοντή μυτερή γενειάδα καί στό πίσω μέρος τῆς κεφαλῆς του τρεῖς ἀρκετά πυκνοῦς βοστρύχους μαλλιῶν, οἱ ὁποῖοι πέφτουν πρὸς τά κάτω. Ἡ ταῦτιση γίνεται μέ ἐπιγραφή. Ἐπομένως, αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ἐξετάσουμε καί νά ἐντοπίσουμε τόν αὐτοκράτορα Ἰωάννη σέ ζωγραφικά ἔργα.

Μεταξὺ 1459 καί 1461 ὁ Benozzo Gozzoli νωπογραφεῖ μέ ὑπέρλαμπρη πολυτέλεια τούς τοίχους τοῦ παρεκκλησίου τοῦ καινούριου μεγάρου τῶν σημαντικώτατων πατρῶνων τῆς Ἀναγέννησης στή Φλωρεντία, τῆς οἰκογένειας τῶν Μεδίκων. Ἡ μία ἀπό τίς τρεῖς συνολικά συνθέσεις τοῦ Gozzoli πού μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι «ἡ πομπή τῶν τριῶν μάγων ἢ βασιλέων» (στήν παράδοση τῆς ἐποχῆς οἱ μάγοι πού προσκύνησαν τόν Χριστό παρουσιάζονταν ὡς βασιλεῖς). Ἡ σύνθεση αὐτή στήν πραγματικότητα χωρίζεται σέ τρεῖς τοίχους. Ἡ ἐξωτική

πομπή ξεκινά από τον ανατολικό τοίχο με τον νεώτερο σέ ηλικία μάγο, τον Γάσπαρ, με τον οποίο θά ασχοληθοῦμε πολύ λίγο. Ἄς αναφερθεῖ ὅτι οἱ μελετητές τον ταυτίζουν με τον Λαυρέντιο τῶν Μεδίκων, τον ἀποκαλούμενο καί ὡς «Μεγαλοπρεπῆ», ἐγγονό καί διάδοχο τοῦ τότε ἡγέτη τῆς δυναστείας, Κοσμᾶ. Θεωρεῖται ὅτι ἀντιπροσωπεύει τήν Ἀσία. Ὁ μάγος πού μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ὁ μεσήλικας, ὁ Βαλτάσαρ. Ἀπεικονίζεται στόν νότιο τοίχο. Πρόκειται γιά ἕναν ἀρκετά ὄριμης ἡλικίας βασιλιᾶ με πιά σκουρόχρωμο δέρμα (ἀντιπροσωπεύει τήν Ἀφρική), καστανά μακριά μαλλιά, μουστάκι καί κοντό μούσι, τό ὅποιο δέν ξεκινά ἀπό τούς φαβορίτες, ὅπως στό μέταλλο τοῦ Pisanello ἀλλά φύεται μόνο στήν περιοχὴ τοῦ πιγουνιοῦ. Ἐπιπλέον, δέν εἶναι μυτερό. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ σγουροί βόστρυχοι τῶν μαλλιῶν του δέν ξεχωρίζουν τόσο μεταξύ τους καθέτως, ὅπως στό προαναφερόμενο μέταλλο. Ὅμως ἡ ὁμοιότητα με αὐτό ἐγκείται στό ὅτι πέφτουν πρὸς τά κάτω. Ἐάν ἐξετάσουμε τή μύτη, θά παρατηρήσουμε ὅτι στήν οὐσία ὑπάρχει μεγάλη ὁμοιότητα. Στό κομψοτέχνημα τοῦ Pisanello ἡ μύτη σχηματίζει μία ἐλαφρά ἀκμή λίγο πρὸς τά ἐπάνω. Στό ἀριστούργημα τοῦ Gozzoli δέ διακρίνεται καί τόσο ξεκάθαρα, γιατί ὁ βασιλιᾶς δέν βρίσκεται σέ στάση προφίλ. Ὡστόσο, με μιά προσεκτικὴ ματιά φαίνεται ὅτι ἡ ὁμοιότητα εἶναι μεγάλη. Τό ἔνδυμά του εἶναι πράσινο με χρυσά φυτικά μοτίβα καί καφετί σιρίτια. Ἐπιπρόσθετα, δέν φέρει χαρακτηριστικό ἑλληνικό κεφαλοκάλυμμα ἀλλά ἀνατολίτικου τύπου στέμμα. Εἶναι λοιπόν ὁ αὐτοκράτορας Ἰωάννης Η΄ Παλαιολόγος; Ἡ ὁμοιότητα με τή μορφή τοῦ μεταλλίου δέν εἶναι τεράστια. Ὡστόσο, ἡ ιδιαίτερα τιμητικὴ θέση τοῦ ἄνδρα αὐτοῦ ὡς ἕνα ἀπό τούς τρεῖς «βασιλεῖς»-μάγους σέ συνδυασμό με τό δέος πού ἔνωσαν οἱ Δυτικοί γιά τό Βυζάντιο, τήν παραμονή τοῦ Ἰωάννη καί τῆς συνοδείας του στή Φλωρεντία καί τίς προαναφερόμενες ὁμοιότητες ἐπιβεβαιώνουν τήν ταύτιση με τόν Ἰωάννη. Βέβαια, πρέπει νά ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι ἡ μορφή τοῦ Βαλτάσαρ ἔχει ἐκπληκτικὲς ὁμοιότητες με τόν ἕναν ἀπό τούς τρεῖς μάγους τοῦ εἰκονοστασίου τῆς «Προσκύνησης τῶν Μάγων» τοῦ Gentile da Fabriano, τό ὅποιο φιλοτεχνήθηκε τό 1423. Ἡ ἀμφισβήτηση λοιπόν τῆς ταύτισης αὐτῆς δέν εἶναι ἀδικαιολόγητη. Ὡστόσο, δέν ἀποκλείεται. Θά μπορούσε νά εἶναι μία πιά ιδεαλιστικὴ ἀπόδοση τοῦ Ἰωάννη. Ἄλλωστε, οἱ μελετητές ἔχουν ταυτίσει καί ἄλλα πρόσωπα τῆς παράστασης με μέλη τῆς συνοδείας τοῦ Αὐτοκράτορα, ὅπως τόν Γεώργιο Πλήθωνα ἢ Γεμιστό, τόν ἐπίσκοπο Νικαίας καί μετέπειτα καρδινάλιο Βησσαρίωνα, τόν Ἀνδρόνικο Χαλκοκονδύλη καί τόν Ἰωάννη Ἀργυρόπουλο. Ἐπιπλέον, ὑπάρχουν στοιχεῖα πού ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ σύνοδος Φερράρας - Φλωρεντίας εἶχε χαραχθεῖ βαθιά στή μνήμη τοῦ Κοσμᾶ τῶν Μεδίκων. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ, ἀκόμη, πὺς οἱ ἐρευνητές ἔχουν ταυτίσει τόν τελευταῖο καί μεγαλύτερο σέ ἡλικία μάγο, τόν Μελχιόρ, με τόν Οἰκουμενικό Πα-

τριάρχη Ἰωσήφ Β΄, ὁ ὁποῖος συμπεριλαμβανόταν φυσικά στή συνοδεία τοῦ αὐτοκράτορα Ἰωάννη. Ἀπεικονίζεται στόν δυτικό τοῖχο. Δέν ἀποκλείεται νά εἶναι ὄντως ὁ Ἰωσήφ δεδομένου ὅτι ἡ μορφή ἔχει μακριά λευκή γενειάδα. Ὁ μάγος αὐτός ἐδῶ ἀντιπροσωπεύει τήν Εὐρώπη. Ἄς ἀναφερθεῖ, ἐπιπρόσθετα, ὅτι καί οἱ τρεῖς μάγοι, ὅπως καί ἡ πλειονότητα τῶν ἀπεικονιζόμενων μορφῶν τῆς σύνθεσης, εἶναι ἔφιπποι. Τέλος, τό τοπίο θυμίζει τήν περιοχὴ τῆς Τοσκάνης, ἡ ὁποία βρίσκεται στή βόρεια Ἰταλία (ἐκεῖ βρίσκεται καί ἡ Φλωρεντία).

Τό 1473 ὁ Pietro Perugino ζωγραφίζει στήν πόλη τῆς Perugia μαζί μέ ἄλλους πέντε ὁμοτέχνους του ὀκτώ πίνακες. Τά θέματά τους εἶναι θαύματα ἐνός τοπικοῦ μετασχηματικοῦ «Ἁγίου», τοῦ Βερναρδίνου τῆς Siena. Προορίζονταν γιά μία κόγχη στόν ναό τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου al Prato. Ἡ ζωγραφική τῆς Φλωρεντίας ἄσκησε μεγάλη ἐπίδραση στόν σημαντικότερο ἴσως ζωγράφο τῆς σχολῆς τῆς Umbria. Θά μπορούσε λοιπόν νά λείπει ὁ Ἰωάννης Η΄; Στόν πίνακα «Ὁ Ἅγιος Βερναρδίνος θεραπεύει τό ἔλκος τοῦ στομάχου τῆς κόρης τοῦ Giovanni Petrazio da Rieti» ὁ θεατής διακρίνει στό ἀριστερό τμήμα ἕναν ἄνδρα μέ στραμμένα τά νῶτα του πρός αὐτόν καί ἐνδεδυμένο πολύπλοκα μέ διάφορα ὑφάσματα. Οἱ βόστρυχοι στό πίσω μέρος τῶν καστανῶν μακριῶν μαλλιῶν του παραπέμπουν ξεκάθαρα στό μετάλλιο τοῦ Pisanello. Ἐνα ἀκόμη ἰσχυρό ἀποδεικτικό εἶναι καί τό ἑλληνικό κεφαλοκάλυμμα πού φέρει ἡ μορφή. Πρόκειται ἀναμφισβήτητα γιά τόν αὐτοκράτορα Ἰωάννη. Ἡ μορφή του μπορεῖ νά ἀναγνωριστεῖ μέ ἀσφάλεια καί σέ ἕναν ἀκόμη πίνακα τῆς σειρᾶς μέ τίτλο «Ὁ Ἅγιος Βερναρδίνος θεραπεύει τόν Nicola di Lorenzo da Prato, στόν ὁποῖο ἐπιτέθηκε ταῦρος». Εἶναι ὁ πρῶτος ἄνδρας τῆς σύνθεσης ἀπό τά ἀριστερά. Φέρει σύνθετη ἐνδυμασία καί ἑλληνικό κεφαλοκάλυμμα, τό ὁποῖο μοιάζει ιδιαίτερα μέ αὐτό στό μετάλλιο τοῦ Pisanello. Τά πιό καστανόξανθα, ἀλλά μακριά, ὅπως προηγουμένως, μαλλιά πέφτουν πρός τά κάτω στό πίσω μέρος τοῦ κεφαλοῦ (οἱ βόστρυχοι δέν ξεχωρίζουν τόσο καλά μεταξύ τους, ὅπως στόν προηγούμενο πίνακα) καί τά ἀσυνήθιστα σέ σχέση μέ τίς ἄλλες περιπτώσεις μακριά γένια ἀπολήγουν σέ δύο μικρούς μυτερούς βοστρύχους. Τό ζήτημα εἶναι πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ ἡ διαφορά στή μορφή καί τό χρῶμα τῆς κόμης καί τῆς γενειάδας τόσο μεταξύ τῶν πινάκων τῆς ἴδιας σειρᾶς, ὅσο καί σέ σχέση μέ τίς προγενέστερες ἀπεικονίσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τό πρῶτο ζήτημα, μία πειστική ἐξήγηση εἶναι ὅτι οἱ πίνακες αὐτοί, ὅπως προαναφέρθηκε, εἶναι προϊόν ἐργασίας ἕξι διαφορετικῶν ζωγράφων. Τό χέρι τοῦ Perugino ἀναγνωρίζεται πιό πειστικά στόν πρῶτο ἀπό τούς δύο πίνακες πού παρατέθηκαν. Ὅσον ἀφορᾷ τό δεύτερο, εἶναι λογικό νά ὑπάρχουν ἀποκλίσεις ἀρκετά χρόνια μετά τήν ἔλευση τοῦ Ἰωάννη στή Φλωρεντία καί οἱ καλλιτέχνες νά θέλουν νά βάλουν τή δική τους «ιδεαλιστική πινελιά». Ἔτσι, δέν μπορεῖ νά τεθεῖ ζή-

τημα άμφισβήτησης τής ταύτισης. Άξιοσημείωτο είναι και τό γεγονός ότι ή μορφή στά δεξιά του Ίωάννη στον δεύτερο πίνακα μέ τή λευκή γενειάδα και τό παρόμοιο κεφαλοκάλυμμα ένδέχεται νά είναι ό Οίκουμενικός Πατριάρχης Ίωσήφ Β΄. Γιατί λοιπόν αυτά τά πρόσωπα σέ ένα τελείως άσχετο γιά τά ίδια θέμα; Διότι ή άκτινοβολία του Βυζαντίου και αυτών των προσώπων, ειδικά γιά τούς Δυτικούς, είναι τεράστια.

Τόν Ίωάννη πιθανότατα ζωγράφισε και ένας άκόμη καλλιτέχνης, ό Vittore Carpaccio. Η μορφή του μπορεί νά έντοπιστεί στον πίνακα «Η εις διάκονον χειροτονία του Άγίου Στεφάνου» (1511), φιλοτεχνημένο γιά τή Scuola (=έκκλησιαστική άδελφότητα) του Άγίου Στεφάνου στή Βενετία. Έπάνω σέ ένα άρκετά ψηλό κρηπίδωμα (βαθμιδωτή βάση) στό πρώτο επίπεδο τής σύνθεσης ό Άπόστολος Πέτρος χειροτονεί τόν πρωτομάρτυρα. Κάτω από αυτό τό κρηπίδωμα παρευρίσκονται μορφές προερχόμενες από διάφορους πολιτισμούς. Στο άριστερό τμήμα ένας άνδρας μέ σύνθετη ένδυμασία, έλληνικό κεφαλοκάλυμμα και μακριά γκριζα μυτερή γενειάδα συνομιλεί μέ δύο άνατολίτες, οί όποιοι φορούν στό κεφάλι φέσια και σαρίκια. Θά μπορούσε νά άπουσιάζει ό αυτοκράτορας Ίωάννης από μία κοσμοπολίτικη σύνθεση, σέ ύψηλότατο σημείο τής όποιας βρίσκεται ό Άπόστολος Πέτρος, διάδοχοι του όποιου ύποτίθεται πώς είναι οί Πάπες τής Ρώμης;

Καθ' όλη τή διάρκεια του Μεσαίωνα και παρά τό σχίσμα οί Ίταλοί ειδικά δέ σταματούν νά έκφράζουν έμπρακτα τό θαυμασμό τους γιά τόν Βυζαντινό Πολιτισμό. Αυτό δέν σημαίνει φυσικά ότι δέν έπιβουλευονταν τά βυζαντινά έδάφη και τήν ύποταγή τής Όρθοδοξίας, όπως άποδεικνύουν τά ιστορικά γεγονότα. Όμως τό γεγονός ότι τό βυζαντινό στυλ, ή maniera greca, όπως τό άποκαλοΰσαν, ήταν κυρίαρχο τουλάχιστον στή ζωγραφική τής μεσαιωνικής Ίταλίας, έπιβεβαιώνει τήν άκτινοβολία τής «Ρωμαίων πολιτείας» άκόμη και στους έχθρους της. Και ή άπεικόνιση του Βυζαντινού αυτοκράτορα Ίωάννη Η΄ Παλαιολόγου χρόνια μετά τό θάνατό του, άκόμη κι αν στήν οΰσία ή ένωση απέτυχε, δείχνει τό δέος των Δυτικών γιά τήν έξωτική και υπέρλαμπρη Αυτοκρατορία του μεσαιωνικού Έλληνισμού.

#### ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

(μέ συμπλήρωση):

Bradshaw Marilyn, “Pietro Perugino: An Annotated Chronicle”, *Pietro Perugino-Master of the Italian Renaissance*, The Grand Rapids Art Museum, Grand Rapids, Michigan 1997.

Campbell Steph. J. & Cole Mich. W., *A new history of Italian Renaissance art*, Thames & Hudson, London 2012.

Garibaldi Vittoria, “Pietro Perugino of Perugia-from “Pietro, the painter of Città della Pieve” (M. Petri pictoris de Castro Plebis) to “Pietro Perugino” (Petrus Perusinus)”, *Pietro Perugino- Master of the Italian Renaissance*, The Grand Rapids Art Museum, Grand Rapids, Michigan 1997.

Kent Dale, *Cosimo de’ Medici and the Florentine Renaissance*, Yale University Press, New Haven and London 2000.

www.smb.museum

Καραγιαννόπουλος Ίωάνν., *Τό βυζαντινό κράτος*, έκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001<sup>4</sup>.

Λαμπράκη-Πλάκα Μαρ., *Ίταλική αναγέννηση-τέχνη και κοινωνία-τέχνη και αρχαιότητα*, έκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2004.

Χαραλαμπίδης Άλκ., *Ή ιταλική αναγέννηση-ἀρχιτεκτονική-γλυπτική-ζωγραφική*, έκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2014.

Χρυσάνθου Χρήστ., *Ίταλική ζωγραφική τοῦ XIV καί XV αἰώνα*, Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, Αθήνα 1996.

*Ἐν τῇ γεννήσει τὴν παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ κοιμήσει τὸν Κόσμον, οὐ κατέλιπες Θεοτόκε· μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν, Μητὴρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς· καὶ ταῖς προσβείαις ταῖς σαῖς λυτρομένη, ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.*

Ἄπολυτίκιον Ἑορτῆς Κοιμήσεως Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἦχος α΄.



## Η ΣΧΟΛΗ ΤΥΦΛΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τοῦ Ἀρχιμ. ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ Μ. ΤΖΑΤΣΙΑΔΗ  
Διπλωματούχου Master Θεολογίας

**Α**ισχίζοντας τήν ὁδὸ Βασιλίσσης Ὑλγας, λίγο πρὶν φθάσει κανεὶς εἰς τὴν περιοχὴ Φάληρο, εἰς τὴν ἀριστερὴν πλευρὰ τοῦ δρόμου ὑψώνεται τὸ ἐμβληματικὸ κτίριον τῆς Σχολῆς Τυφλῶν Θεσσαλονίκης καὶ τὰ λειτουργικῆς χρήσεως παρακολουθήματά της.

Ἐρευνώντας κανεὶς τὴν ἱστορίαν τοῦ χώρου θὰ διαπιστώσει ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημερινοῦ κτιρίου, ἀπὸ τὸ 1879 μέχρι τὸ 1907, ὑπῆρχε ἓνα ἄλλο ἀκίνητο, ἓνα ἀρχοντικὸ σπίτι μὲ κήπο, τὸ ὁποῖον δὲν σχετίζεται μὲ τὸ σημερινὸ κτίριον. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τοπογραφικοῦ διαγράμματος τοῦ 1903.

Ἐν τῇ συνοικίᾳ Hamidye (τῶν Πύργων) καὶ εἰδικότερα εἰς τὴν ὁδὸ Μῦλοι Ἀλλατίνη (Βασ. Ὑλγας), ὁ Χαφὴς Μπέης, γιὸς τοῦ Σαλήχ Μπέη, χτίζει κατὰ τὸ ἔτος 1879 τὸ ἀρχοντικὸν του, ὅπου σήμερον στεγάζεται ἡ Σχολὴ Τυφλῶν.

Τὸ 1884 περιέρχεται εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἀσιμὲ Χανούμ καὶ τοῦ Σελήμ Μπέη. Ἐν τῇ συνέχειᾳ τὸ 1890 ὁ Ἰακώβ Σαούλ Μοδιάνο ἀγοράζει τὸ ἀρχοντικὸν γιὰ νὰ τὸ πουλήσῃ ἀμέσως μετὰ τὸ 1891 εἰς τὸν Ἐμὶν Λουτφὶ Ἐφέντη τὸν ὁποῖον τὸ 1893 κληρονομοῦν οἱ θυγατέρες τοῦ Ὀσμάν Λουτφὶ Ἐφέντη καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἰμπραχίμ Ἐντζέμ Ἐφέντη, ἐνῶ τὴν ἴδιαν χρονίαν πωλεῖται εἰς τοὺς Δαβὶδ καὶ Ἀβραάμ Λιάτσι Τόρρες. Τὸ 1900 τὸ ἀκίνητον περιέρχεται εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Σάρρας συζ. Δαβὶδ Τόρρες καὶ αὐτὴ τὸν ἐπόμενον χρόνον τὸ πουλάει εἰς τὸν Ἀχμέτ Πριστίναν Ἐφέντη ἀπὸ τὸ Βαλτεστρὶν τῆς Ἀλβανίας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχμέτ Πριστίναν Ἐφέντη τὸ ἀρχοντικὸν κληρονομεῖται ἀπὸ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τρία τέκνα του, τελευταίους κατοίκους τοῦ ἀρχοντικοῦ, οἱ ὁποῖοι τὸ 1907 παίρνουν ἀπόφασιν νὰ γκρεμίσουν τὸ ἀρχοντικὸν καὶ νὰ κτίσουν τὸ σήμερον ὑφιστάμενον κτίριον εἰς σχέδιον τοῦ ἐπιφανοῦς ἀρχιτέκτονα μηχανικοῦ Ξενοφώντα Παιονίδου.

Πληροφορικῶς μποροῦμε νὰ ἀναφέρουμε τὸ μετέπειτα ἱστορικὸν τῶν χρήσεων τοῦ ἀρχοντικοῦ. Ἀπὸ τὸ 1910-1935 στεγάσθηκε ἡ Ἐμπορικὴ Σχολὴ Κωνσταντινίδου. Ἀπὸ τὸ 1936-1941 τὸ βρεφοκομεῖο «Ἅγιος Στυλιανός». Ἀκολούθως τὸ 1941 ἐπιτάσσεται ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς κατακτητῆς, ἐνῶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πόλεως ἐρημώνεται καὶ ὑφίσταται πολλὰ καταστροφὰς μὲ ἀποκορύφωσιν τὴν πυρκαγιάν τοῦ 1947 ποῦ ἀποτέφρωσε τοὺς ἐσωτερικοὺς χώρους. Ἀπὸ τὸ 1948 καὶ μετὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν στέγα-

ση τῆς Σχολῆς Τυφλῶν, ἐνῶ μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου μέ τήν γενναιόδωρη φιλόανθρωπη προσφορά τόσο φορέων, ὅσο καί πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ Ἑξωτερικοῦ, προστέθηκαν στόν περιβάλλοντα χῶρο καί ἄλλα χρηστικά κτίσματα, βελτιώνοντας τίς λειτουργικές ἀνάγκες τοῦ νεοπαγοῦς Ἰδρυματος, ὅπως τό Ἰδρυματικό παρεκκλήσιο, τό κτίριο δεξιοτήτων, τό οἰκοτροφεῖο καί οἱ ἐγκαταστάσεις Ἀθλητικῶν Συλλόγων.

Ἀπό τό 2011 (Ν. 3918/2011, ἄρθρο 44, παρ. 2 ΦΕΚ 31/02-03-2011) ἡ Σχολή Τυφλῶν Θεσσαλονίκης συγχωνεύθηκε ὡς Ν.Π.Δ.Δ. μέ τό Κ.Ε.Α.Τ. Ἀθηνῶν καί λειτουργεῖ ὡς Περιφερειακή Ὑπηρεσία / Διεύθυνση Θεσσαλονίκης.

Ἔτσι λοιπόν, ἡ Σχολή Τυφλῶν συνεχίζοντας τό ἔργο της διαθέτει Νηπιαγωγεῖο, Δημοτικό, τμήματα Ὑποστηρικτικῆς διδασκαλίας, προσανατολισμοῦ καί δεξιοτήτων, καθημερινῆς διαβίωσης, μουσικῆς, χοροθεατρικοῦ τμήματος, φυσικῆς ἀγωγῆς καί ἀθλητικῶν δραστηριοτήτων, ἐκπαίδευση καί πιστοποίηση στίς νέες τεχνολογίες καί στή γραφή Braille.

Στό Κ.Ε.Α.Τ. (Κέντρο Ἐκπαίδευσης Ἀποκατάστασης Τυφλῶν) προσφέρεται μιά ὀλοκληρωμένη σειρά προγραμμάτων καί ὑπηρεσιῶν γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐκπαιδευτικῶν, κοινωνικῶν, συναισθηματικῶν ἀλλά καί καθημερινῶν ἀναγκῶν τῶν μαθητῶν μέ ἀναπηρία ὄρασης. Τά προγράμματα αὐτά ἀφοροῦν τή διαμονή, μεταφορά, σίτιση καί ψυχαγωγία τους, προκειμένου νά ἐξασφαλίξεται εὐχάριστα ἡ διαβίωση τῶν μαθητῶν μέσα σέ ἕνα πλήρως ὑποστηριζόμενο περιβάλλον, μένοντας μακριά ἀπό τό σπίτι τους γιά μεγάλο χρονικό διάστημα καί μαθαίνοντας νά ζοῦν ἀνεξάρτητοι, ἀναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες καί δοκιμάζοντας νέες ἐμπειρίες, ὥστε νά ἀναπτύσσονται τόσο προσωπικά, ὅσο καί κοινωνικά.

Ἀξιοσημεῖωτη εἶναι ἡ ἀφιέρωση τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρυματικοῦ Παρεκκλησίου στό Μέγα γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐπίγεια ζωή τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νά παρομοιαστεῖ μέ τήν ἀνοδική πορεία τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ στό Θαβώρειο Ὅρος, ὅπου κατά τήν ὥρα τῆς μυστικῆς προσευχῆς Του, ἔλαμψε τό ἄκτιστο φῶς τῆς θεομένης ἀνθρωπίνης φύσεως μπροστά στούς ἐκλεκτούς μαθητές Του. Ἡ ἀνοδική πορεία στό Θαβώρ γιά τόν πάσχοντα συνάνθρωπο, πού στερεῖται τῆς ὀργανικῆς ὄρασης, εἶναι μία διαρκῆς δυνητική πρόκληση καί πρόσκληση στό νά ἀποδιώξει τό νοερό σκότος τῶν παθῶν καί νά κατορθώσει νά μετάσχει στήν προσωπική του ἀνάταση καί μεταμόρφωση.

Στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, πραγματικός θεολόγος εἶναι ἐκεῖνος πού ἔφθασε στή θεωρία τοῦ θείου φωτός, πού εἶναι ὁ Θεός<sup>1</sup>, στόν φωτισμό καί τήν θέωση<sup>2</sup>. Ὁ «ἐλάχιστος τυφλός ἀδελφός», μέσα στόν δικό του χῶρο τήν



Σχολή Τυφλῶν Θεσσαλονίκης καί τό ἐκκλησάκι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἀνεβαίνει καρτερικά, σταθερά καί μέ πίστη τό δικό του Θαβώρ τῆς σωματικῆς ἀναπηρίας καί δυστυχῶς πολλές φορές τοῦ κοινωνικοῦ ἀποκλεισμοῦ, μέ τήν προσδοκία νά μπορέσει νά ἀξιωθεῖ καί αὐτός νά δεῖ «ἐν αἰσθήσει ψυχῆς καί γνώσει»<sup>3</sup>, μέ τά μάτια τῆς ψυχῆς του, τό φῶς τό ἀληθινόν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ<sup>4</sup>.

Στό Λουτρό τοῦ μυστηρίου τῆς ἱεραῆς μετανοίας καί ἐξομολογήσεως, πού τελεῖται διαρκῶς στό Ἱδρυμα, τυφλοί καί βλέποντες πιστοί «ἀποθέτουν τά σανδάλια τους, τόν παλαιό ἄνθρωπο» καί λαμβάνουν «περί τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως ἡμῶν ὀλίγην τινά καί ἀμυδράν γνῶσιν»<sup>5</sup>, ἀρχικά αὐτογνωσίας καί προοδευτικά θεογνωσίας, ἐνῶ ἡ κατά χάρη κορυφωση τῆς θείας γνώσεως συντελεῖται στό τακτικά ἐπαναλαμβανόμενο Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὡς χαρισματική, ἀποφατική ἀποκάλυψη τῆς θεάς καί γνώσεως τοῦ Θεοῦ.

Κάθε ἄνθρωπος ἀρτιμελής ἤ μέ σωματική ἀναπηρία, ὅπως καί ἡ τύφλωσις, εἶναι μία μοναδική προσωπικότητα δημιουργημένη ἀπό τόν Θεό. Γιά τόν λόγο αὐτό, μέσα στήν πολυδιάστατη ζωή τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἱδρύματος ὑπερτονίζεται ἡ διαχρονική ἀλήθεια: ὅτι οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι ἴσοι μεταξύ τους, ἀλλά *ἰσότημα μέλη στήν δημοκρατική, ἐνιαία, πολυπρόσωπη καί πλουραλιστική ἀνθρώπινη κοινωνία.*

Ἡ Σχολή Τυφλῶν ἐκτός ἀπό τό σπουδαῖο ἐκπαιδευτικό καί κοινωνικό της ἔργο, παράγει μέ τό ἄρτια κατηρτισμένο ἐπιστημονικό προσωπικό της μεγάλο πνευματικό ἔργο καί γιά τόν λόγο αὐτό, παρ' ὅλες τίς πολλές ἀντικειμενικές δυσχέρειες πού ἀντιμετωπίζει στήν Ἑλλάδα τῆς «κρίσης», ἐπιβάλλεται νά συνεχίσει νά ὑφίσταται ἐπ' ἀγαθῶ τῆς κοινωνίας τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλά καί ὀλόκληρης τῆς Βόρειας Ἑλλάδας, ἐπανεντάσσοντας τούς τυφλοὺς συνανθρώπους μας στό κοινωνικό σύνολο, ἀλλά καί εὐαισθητοποιώντας τούς ὑπολοίπους.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Ὑμνος 11, SC 156, σελ. 236<sup>48-53</sup>: «Αὐτός γάρ φῶς ἐν τῷ φωτί φαίνεται τοῖς ὀφθαλμοῖς καί οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν φωτί αὐτόν βλέπουσιν πάλιν. Ἐν φωτί γάρ τοῦ Πνεύματος βλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ, καί οἱ ἐν τούτῳ βλέποντες τόν Υἱόν καθορῶσιν· ὁ δέ Υἱὸν ἀξιωθεὶς ἰδεῖν Πατέρα βλέπει, Πατέρα δέ ὁ θεωρῶν σὺν Υἱῷ πάντως βλέπει».

2. Ἱ. Ρωμανίδης, *Πατερική Θεολογία*, σελ. 49-50· VL. Lossky, *Ἡ θέα τοῦ Θεοῦ*, σελ. 195-197.

3. Ἠθικός 10, SC 129, σελ. 310<sup>713-715</sup>.

4. Κατήχησις 28, SC 113, σελ. 146<sup>228-229</sup>.

5. Ἠθικός 1, SC 122, σελ. 298<sup>347-348</sup>.

## Ο ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΑΝΩΡ Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ ΚΑΙ Η ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΖΑΒΟΡΔΑΣ

Τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ,  
Πολιτικοῦ Ἐπιστήμονος

**Τ**Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ έορτολόγιο τῶν ἡμερῶν καί ἡ μελέτη τῆς Ἱστορίας μέ ὀδηγοῦν νά τιμήσω μία ἁγιασμένη μορφή τῆς Ὁρθοδόξιας. Στίς 7 Αὐγούστου ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας καί ἰδιαίτερος ἡ Δυτική Μακεδονία έορτάζει τήν μνήμη τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος τοῦ Θεσσαλονικέως. Γενήθηκε στήν πόλη τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τό 1491 καί βαπτίσθηκε Νικόλαος. Εἶχε θαυμαστή μόρφωση καί διακόνησε ἀρχικά ὡς γραμματεῦς τοῦ τότε Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Νωρίς ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει τόν μοναχισμό καί μοίρασε στούς φτωχοῦς τήν μεγάλη πατρική περιουσία του. Ἡ παράδοση ἀναφέρει

ὅτι εἶχε γνωρισθεῖ μέ τόν Ὁσιο Διονύσιο, τόν ἰδρυτή τῆς ἱστορικής Μονῆς κοντά στό Λιτόχωρο.

Ὁ Νικόλαος, πού ἔλαβε τό ἀρχαῖο μακεδονικό καί συγχρόνως χριστιανικό ὄνομα Νικάνωρ, δίδαξε σέ πόλεις καί χωριά τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας καί βοήθησε πολλούς Ἕλληνες νά μὴν ἐξιλαμισθοῦν. Στόν τομέα αὐτό θεωρεῖται πρόδρομος τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ. Ἀσκήτευσε ἐπί ἀρκετά ἔτη σέ μία σπηλιά στό ὄρος Καλλίστρατο δίπλα στόν ποταμό Ἀλιάκμονα καί ἀπέναντι ἀπό τό σημερινό χωριό Χρώμιο Κοζάνης. Ὁ Ὁσιος Νικάνωρ ἴδρυσε τήν περίφημη Ἱερά Μονή τῆς Ζάβορδας, ἡ ὁποία συνδέθηκε μέ τό ὄνομά του καί ἡ

### ΠΗΓΕΣ:

- B. Krivosceine, J. Paramelle, J. Darrouzes, J. Koder, *Symeon le Nouveau Theologien*, SC 113, σελ. 146, SC 122 σελ. 298, SC 129 σελ. 310, SC 156, σελ. 236. Paris 1965, 1966, 1967, 1969.
- Ρωμανίδης Ἰ., *Πατερική Θεολογία: Ἰωάννης Ρωμανίδης, Πατερική Θεολογία*, ἐκδ. Παρακαταθήκη, Θεσσαλονίκη 2004.
- Lossky VL., *Ἡ θέα τοῦ Θεοῦ: VL. Lossky, Ἡ θέα τοῦ Θεοῦ* (μτφρ. Μητρ. Νικοπόλεως Μελετίου), ἐκδ. Ἱεραῖς Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Πρέβεζα 2004.

### ΒΟΗΘΗΜΑ:

- *Μελέτη τοῦ Α.Π.Θ., Διατιμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν «Προστασία, Συντήρηση καί Ἀποκατάσταση Μνημείων Πολιτισμοῦ», μέ ὀμάδα μελέτης τοῦς Ἀρχιτέκτονες Μηχανικούς: Παυλίδου Ἰωάννα, Σταθοπούλου Βαρβάρα-Νικολέττα, καί Φουντουκίδου Γεωργία, Πολιτ. Μηχαν. Παναγιωτόπουλος Ἀναστάσιος καί Τοπογράφος Μηχανικός Κουρουμπῆς Βαγγέλης, Θεσσαλονίκη 2017-2018.*

όποια πανηγυρίζει την ημέρα της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος. Έκοιμήθη τό 1549 αφού έγινε όνομαστός για τά θαύματά του σέ όλη την τουρκοκρατούμενη Μακεδονία. Ή θαυματουργός κάρρα του σώζεται και προσκυνείται σήμερα στή Μονή του.

Ή Ίερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος - Όσίου Νικάνορος Ζάβορδας ύπάγεται στήν Ίερά Μητρόπολη Γρεβενών και άποτελεί προσκύνημα πανελλήνιο. Διατηρεί σπουδαία βιβλιοθήκη μέ ιστορικά κειμήλια. Ό Όσιος Νικάνωρ θεωρείται προστάτης όλης της Δυτικής Μακεδονίας και βρίσκουμε Ναούς του στήν Κοζάνη, στήν Καστοριά, στήν Έράτρυρα, σέ χωριά της Κόνιτσας κ.ά. Μέ τά θαύματά του έσωσε πολλούς Χριστιανούς από ασθένειες και έπιδημίες.

Κατά τόν Μακεδονικό Άγώνα οί μοναχοί της Ζάβορδας βοηθοΰσαν τούς Έλληνες αγωνιστές νά εισέρχονται στή Μακεδονία και τούς περνούσαν μέ τό σχοινί πάνω από τά φουσκωμένα νερά του Άλιάκμονα. Έκεί οί Μακεδονομάχοι εύρισκαν καταφύγιο και τροφή σέ δύσκολες στιγμές. Μέ την βοήθεια της Μονής πέρασαν τόν Άλιάκμονα, την 11η Όκτωβρίου 1912, τά τμήματα της 5ης Μεραρχίας για νά λάβουν μέρος στον ένδοξο Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο. Λόγω της έθνικης και θρησκευτικής της δράσεως ή Μονή έγινε στόχος έκδικητικών διαθέσεων από διάφορες πλευρές, κυρίως δέ από τούς έξιςλαμισμένους «Βαλαάδες» της περιοχής Βεντζίων. Ό σημερινός επισκέπτης θαυμάζει τό έντυπωσιακό τοπίο καθώς ή Μονή είναι κτισμένη σάν φρούριο σέ ύψωμα, τό όποιο κατά τά

τρια τέταρτα περιβάλλεται από τόν ρουΰ του Άλιάκμονα.

Μέ τόν καταστροφικό σεισμό του 1996 έπλήγη ή Μονή μαζί μέ όλόκληρη τή Δυτική Μακεδονία. Ό μακαριστός Μητροπολίτης Γρεβενών Σέργιος κατέβαλε κάθε προσπάθεια, ακόμη και μέ προσωπική χειρωνακτική εργασία, για την άποκατάσταση των ζημιών στα τείχη και στα κελλία. Από τά παλαιά κτίσματα σώθηκε τό Καθολικό, δηλ. ό κεντρικός Ναός της Μονής. Διασώζει έπιγραφή, ή όποία αναφέρει ότι τόν Ναό άγιογράφησαν καλλιτέχνες από την Σέλιτσα, σημερινή Έράτρυρα, του Νομού Κοζάνης.

Ό νυν Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενών κ. Δαβίδ έγκατέστησε στήν ιστορική Μονή νέα άνδρική άδελφότητα. Ή Μονή είναι Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή. Ή πανήγυρις της Ίερας Μονής Μεταμορφώσεως Ζάβορδας διαρκεί επί τριήμερον, δηλαδή από τίς 5 Αυγούστου, παραμονή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, μέχρι και τίς 7 Αυγούστου, ημέρα κατά την όποία ή Έκκλησία μας τιμά τόν Άγιο κήτορα της Μονής.

Άν κάποιος θαρραλέος και φιλότιμος δάσκαλος έλεγε στους μαθητές του λίγα λόγια για τόν Όσιο Νικάνωρα και τό μοναστήρι του, οί νέοι μας και οί νέες μας θά μάθαιναν ότι πολλοί κληρικοί και μοναχοί επί Τουρκοκρατίας κράτησαν όρθια την έθνική συνείδηση άποτρέποντας τούς έξιςλαμισμούς. Όποιος χανόταν για την Όρθοδοξία, εκείνη την εποχή, χανόταν και για τόν Έλληνισμό. Τούρκευε, γινόταν φανατικός άνθέλληνας. Παράδειγμα οί Τσάμηδες της Θεσπρωτίας,

πού μᾶς ἀπασχολοῦν ἀκόμη καί σήμερα μέσω τῆς ἀλβανικῆς προπαγάνδας. Ἦσαν Χριστιανοί πού ἐξισλαμίσθηκαν τόν 17ο αἰῶνα, ἄλλοι ἐκουσίως, ἄλλοι βιαίως. Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ θρησκευματος τοὺς ὀδήγησε γρήγορα καί σέ ἀλλαγὴ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως. Ἐνῶ ἀντιθέτως πολλοί Καππαδόκες καί Πόντιοι πού ἀναγκάστηκαν νά μιλοῦν τουρκικά κράτησαν τήν ἐλληνικότητά τους μέσω τῆς Ὁρθοδοξίας.

Στά μαῦρα χρόνια τῆς δουλείας ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν ἡ δύναμη πού διετήρησε τόν Ἑλληνισμό, γράφει ὁ ἀείμνηστος Βρετανός Βυζαντινολόγος Στήβεν Ράνσιμαν. Αὐτό βίωναν καθημερινά μέ τό ἔργο τους Ὁρθόδοξοι μοναχοί ὅπως ὁ Ὅσιος Νικάνωρ, ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ Νεκτάριος Τέρπος καί ἄλλοι γνωστοί ἢ ἄγνωστοι. Καί μοναστήρια σάν αὐτό τῆς Ζάβορδας βοήθησαν ὅλους τοὺς ἐθνικούς ἀγῶνες γιά

τήν Ἐλευθερία καί τήν ἀπομάκρυνση διαφόρων κατακτητῶν. Θά ἔπρεπε ἀπό κάποιο σχολικό βιβλίο νά μαθαίνουν τά ἐλληνόπουλα τήν προσφορά τῆς Μονῆς Ζάβορδας στήν παιδεία καί στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους.

Γιά τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀναφέρω ὅτι ὁ ἱστορικός καί θεολόγος Ζήσης Μπέλλος στή μεταπτυχιακὴ του ἐργασία γιά τό Τμῆμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ ἀσχολήθηκε μέ τά παλαιά καί πολύτιμα βιβλία χειρόγραφα τῆς Μονῆς Ζάβορδας. Σέ μία σημείωση στό περιθώριο λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ 18ου αἰῶνος γίνεται ἀναφορὰ στήν ἐπίσκεψη τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ στή Μονή.

Ἄς προσευχηθοῦμε στόν Ὅσιο Νικάνωρα νά μεσιτεύει ὑπέρ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας καί τῆς πνευματικῆς καρποφορίας μας.

K.X. 7.8.2019

*Ὡς ἔνσαρκος Ἄγγελος πολιτευθεὶς ἐπὶ γῆς, τῆς νίκης τόν στέφανον, ἐν οὐρανοῖς ἐκ Θεοῦ ἀπέλαβες, Ὅσιε, ὅθεν καὶ τῶν θαυμάτων δεδεγμένος τὴν χάριν, ῥῶσιν αἰεὶ παρέχεις, θεοφόρε Νικάνωρ, τοῖς πίστει προσιοῦσι, τῇ Θεῖα πρεσβείᾳ σου.*

Ἀπολυτίκιον Ἑορτῆς ἁγ. Νικάνωρος. Ἦχος δ΄.